

İÇİNDEKİLER

- 1- Alo 183 hattı nedir?
- 2- Engelli Kime Denir?
- 3- Engelliler İçin Sağlık Kurulu Raporu Nasıl Alınır?
- 4- Engelli Sağlık Kurulu Raporu Başvurusunda Hangi Evraklar İstenmektedir?
- 5- Çocuklar (0-18 yaş) İçin Özel Gereksinim Raporu (ÇÖZGER)
  - 5.1- ÇÖZGER Nasıl Alınır?
  - 5.2- ÇÖZGER'de Belirtilen Özel Gereksinim Düzeyleri Hangi Engel Oranlarına Karşılık Gelmektedir?
  - 5.3-Engelli Çocukların Resmi ve Özel Kuruluşlarda Bakım Hizmetinden Yararlanmaları ve Yakınlarının Evde Bakım Yardımı Alabilmeleri İçin ÇÖZGER'le Belirtilen Özel Gereksinim Düzeyleri Nelerdir?
- 6- Engelli Sağlık Kurulu Raporu ve ÇÖZGER'e İtiraz Süreci Nasıl İlerlemektedir?
  - 6.1- Engelli Sağlık Kurulu Raporu İçin İtiraz Süreci
  - 6.2- ÇÖZGER İçin İtiraz Süreci
- 7- Engelli Kimlik Kartı Nedir? Nereden Alınır?
  - 7.1- Engelli Kimlik Kartı, Engelli Sağlık Kurulu Raporu Yerine Geçer Mi?
  - 7.2- Yurtdışında Yaşayan Türk Vatandaşları Yaşadıkları Ülkede Düzenlenen Engelli Sağlık Raporu İle Engelli Kimlik Kartı Alabilir Mi?
- 8- Engelli Bireylerin Eğitim Hakları Nelerdir?
  - 8.1- Özel Eğitim Hizmetlerinden Yararlanmak İçin Nereye Başvurmak Gerekir?
  - 8.2- Eğitsel Değerlendirme ve Tanılama Nedir?
  - 8.3- Özel Eğitim ve Rehabilitasyon Merkezlerinden Hizmet Almak İçin Nereye Başvuru Yapmak Gereklidir?
  - 8.4- Özel Eğitim ve Rehabilitasyon Merkezlerinin Ücretlerinin Ödemesi Hangi Kurum Tarafından Yapılmaktadır?
  - 8.5- Özel Eğitime İhtiyacı Olan Öğrencilerin Okullara Ücretsiz Erişimi Sağlanmakta Mıdır?
  - 8.6- Engelli Bireyin Ailesine Yönelik Eğitim Hizmetleri Nasıl Verilmektedir?
  - 8.7- Üniversite Sınavına Giren Engelli Öğrencilere Ne Tür Kolaylıklar Sağlanmaktadır?
  - 8.8- Engelli Üniversite Öğrencilerine Sağlanan Kolaylıklar Nelerdir?
- 9- Engellilere Yönelik Meslekî Eğitim Faaliyetlerini Hangi Kurum/Kuruluşlar Yürütmektedir?
- 10- Engellilere Yönelik Meslek Edindirme Kurslarını Hangi Kurum/Kuruluşlar Düzenlemektedir?
- 11- Engelli Aylığından Nasıl Yararlanılır?
- 12- Muhtaç Aylığından Nasıl Yararlanılır?
- 13- Evde Bakım Desteği Nedir?

14- Evde Bakım Desteğinden Nasıl Yararlanılır?

15- Bakım Hizmeti Nedir?

15.1- Engelli Bireylere Sunulan Bakım Hizmetleri Nelerdir?

15.2- Özel Bakım Merkezlerinden 'Ücreti Bakanlık Tarafından Karşılana Engelli' Statüsünde Kimler Hizmet Alabilir?

15.3- Resmi Bakım Merkezine Yerleştirme İşleminin Yapılabilmesi İçin Gerekli Olan Belgeler Nelerdir?

15.4- Hangi Durumlarda Engelli Bireyin Bakım Merkezlerinden İlişği Kesilir?

16- Maaş Alan Engelliler Ayrıca Nakdi ve Aynı Yardımdan Faydalanabilir Mi?

17- Yersiz Ödenen Aylık veya Aylık Farklarının Geri Alınması Nasıl Gerçekleştirilmektedir?

18- Engelli Bireylerin Sağlık Giderleri Nasıl Karşılanamaktadır?

19- 1.1.2012 Tarihinden Önce 3816 Sayılı Kanun'a Göre Yeşil Kartı Olanlar, Sağlık Yardımlarından Nasıl Yararlanacaktır?

20- Engelliler İçin Gerekli Olan Araç-Gereçler, Tıbbi Malzeme, Sarf Malzemeleri, Ortez-Protez gibi Malzemelerin Bedelleri Nasıl Karşılanamaktadır?

21- Hasta Alt Bezinin Bedelini Kim Öder?

22- Tekerekli Sandalyenin Bedelini Kim Öder?

23- Fizik Tedavi Hizmetinden Nasıl Yararlanılır?

24- - Evde Sağlık Hizmetinden Nasıl Faydalanılır?

25- Evde Sağlık Hizmetinin Sonlandırılması Hangi Durumlarda Olmaktadır?

26- Ağız ve Diş Sağlığı Hizmetlerinden Nasıl Faydalanılır?

27- İşitme Engellilerin Acil Durumlarda Sağlık Hizmeti Almalarını Sağlayacak Bir Sistem Mevcut Mudur?

28- Engelliler Nasıl Kamu Personeli Olur?

29- Engelli Kamu Personel Seçme Sınavı (EKPS) nedir?

30- Engelli Memur Alımında Kura Sistemi Nedir? Kimleri Kapsar?

31- EKPS'de hangi kurumlara atama yapılmaktadır?

32- Kamu Kurum ve Kuruluşlarında Engelli İstihdamına İlişkin Takip ve Denetim Nasıl Yapılmaktadır?

33- Engelliler İçin Bir Kereye Mahsus Tayin Hakkı Nedir ve Nasıl Uygulanmaktadır?

- 34- Memur Olan Engelliler Görevleri Gereği Var İse Vardiyalı Sisteme Tabii Midir?
- 35- 4857 Sayılı İş Kanunu Kapsamındaki İş Yerlerinin Engelli Çalıştırma Zorunluğu Ne Kadardır?
- 36- Engelli İstihdam Etme Zorunluluğunu Yerine Getirmeyen İşverenlerden Toplanan Ceza Paraları Hangi Amaçlar İçin Kullanılmaktadır?
- 37- Korumalı İş Yeri Nedir?
- 38- Korumalı İş Yeri Kurmak İçin Sağlanan Kolaylıklar Nelerdir?
- 39- Kendi İş Yerini Kurmak İsteyen Engellilere Devletin Sağladığı Kolaylıklar Nelerdir?
- 40- KOSGEB Yeni Girişimci Desteği Nedir?
- 41- Devlet memurları nasıl emekli olurlar?
- 42- Sigortalı çalışanlar kaç yılda emekli olur?
- 43- Kendi hesabına çalışanların emekliliği nasıldır?
- 44- - Malulen emeklilikten faydalanmanın şartları nelerdir?
- 45- Engelli Çocuğu Olan Çalışan Anneler İçin Erken Emeklilik Düzenlemesi Var Mı?
- 46- Malul Sayılma Hali Nedir?
- 47- Maluliyete Esas Teşkil Edecek Sağlık Kurulu Raporları Nasıl ve Nerede Düzenlenir?
- 48- Engellilik İndirimi Nedir?
- 49- Kimler Engellilik İndiriminden Yararlanacaktır?
- 50- Engellilik İndirimi Tutarları Ne Kadardır?
- 51- Engellilik İndiriminden Yararlanmak İçin Ne Yapılmalıdır?
- 52- Engelliye Ait Konutta Vergi Muafiyeti Var Mı?
- 53- Özel Tüketim Vergisi (ÖTV) Muafiyeti Nedir?
- 54- ÖTV Muafiyeti Hangi Araçlarda Geçerlidir?
- 55- Malûl ve Engelliler Tarafından Gümrük Vergisinden Muaf İthal Edilecek Eşya Var Mıdır?
- 56- Engelliler için erişilebilirlik nedir?
- 57- Erişilebilirliğin kapsamı nedir? Nereler erişilebilir olmalıdır?
- 58- Erişilebilirliğin izleme ve denetlemesi nasıl yapılır?
- 59- Uygun olmayan erişilebilirlik uygulamaları şikâyet edilebilir mi?
- 60- Oturulan konutta engelli bireye uygun düzenleme yapılabilir mi?
- 61- Yeni yapılacak konutların erişilebilir olması gerekiyor mu?
- 62- Şehirlerarası turizm ve servis taşımacılığı hizmetlerinin erişilebilirliği
- 63- Engellilerin elektronik haberleşme sektöründe yararlanabileceği avantajlar nelerdir?

- 64- İşitme engelli bireyler e-devlet hizmetlerinden yararlanabilir mi?
- 65- Ulusal Erişilebilirlik İzleme Sistemi Nedir?
- 66- Engelli Kimlik Kartı İle Sağlanan Hak ve Hizmetler Nelerdir?
- 67- Türk Hava Yolları Tarafından Engellilere İndirim Nasıl Uygulanmaktadır?
- 68- Engelli Vatandaşlar Mevcut Kart Değişimini Nasıl Yapacak?
- 69- Engelliler Refakatçi Bulundurma Hakkından Nasıl Yararlanacak?
- 70- Müze Ve Ören Yeri Girişlerinde Engellilere İndirim Nasıl Uygulanmaktadır?
- 71- Milli Parklar, Tabiatı Koruma Alanları ve Tabiat Parklarına Girişinde Engellilere İndirim Nasıl Uygulanmaktadır?
- 72- Engelli Sürücüler İçin Ayrılan Park Yerlerinin Engelsiz Sürücüler Tarafından Kullanımını Engellemek İçin Ne tür Tedbirler Alınmıştır?
- 73- Görme Engelli Vatandaşların Noter İşlemlerinde Getirilen Yenilikler Nelerdir?
- 74- H Sınıfı Ehliyet (Engellilere verilen sürücü belgesi) Nedir, Nasıl Alınır?
- 75- Tek Gözü Olanlar (Monoküler) Sürücü Belgesi Alabilir mi?
- 76- Engellilerin Pasaport İşlemlerinde Ne Tür Kolaylıklar Sağlanmaktadır?
- 77- Engelli Bireylerin Oy Kullanmaları Sırasında Yapılan Düzenlemeler Nelerdir?
- 78- Engelli Bireylerin Spor Yapmalarını Kolaylaştırıcı Tedbirler Var Mıdır?
- 79- Oturulan Konutta Engele Uygun Düzenleme Yapılır Mı?
- 80- Engelli Bireylere Yönelik Ayrımcılıkla Mücadeleye İlişkin Yasal Düzenlemeler Nelerdir?

1- Alo 183 hattı nedir?

Aile, Kadın, Çocuk, Engelli ve Sosyal Hizmet Danışma Hattıdır. 7 gün 24 saat çalışma esasına göre hizmet vermektedir.

2- Engelli Kime Denir?

ENGELLİ; doğuştan veya sonradan herhangi bir nedenle bedensel, ruhsal, zihinsel, duygusal ve sosyal yeteneklerini çeşitli derecelerde kaybetmesi nedeniyle toplumsal yaşama uyum sağlama ve günlük gereksinimlerini karşılama güçlükleri olan korunma, bakım, rehabilitasyon, danışmanlık ve destek hizmetlerine ihtiyaç duyan kişidir.

3- Engelliler İçin Sağlık Kurulu Raporu Nasıl Alınır?

- Engelli sağlık kurulu raporu almak için öncelikle MHRS (Alo 182 ve MHRS Mobil) üzerinden randevu alınması gerekmektedir.
- Randevu tarihinde Sağlık Kurulu biriminde rapor için başvuru yapan hasta, kullanım amacına yönelik hazırlanan özel dilekçe formunu doldurmalıdır.
- Kurum üzerinden başvuru yapmak isteyen vatandaşlar gerekli kurumun evrakını rapor birimine teslim etmelidir.
- Sağlık Kurulu Raporu almak için hastaneye gelirken rahatsızlığı ile ilgili görmüş olduğu tedavileri hakkında tüm belgelerini getirmesi doktorlara ve rapor birimine bu belgeleri sunması gerekmektedir.
- Kayıt için rapor birimine gelen hastalar kimlikleri ile başvuru yapmaları zorunlu olmaktadır.
- Kurum ve özel dilekçe ile başvuru yapan hastaların kurul için yedi doktora kaydı yapılır.
- Hastanın rahatsızlığı ile ilgili başka bir uzman doktor gerektiği durumda gerekli doktorun kaydı için tekrar rapor biriminden kayıt yaptırılacaktır.
- Polikliniklerde hastanın başka bir hastaneye sevk edilme durumunda rapor birimine sevkle ilgili bilgi verilecektir.
- Hastası yatağa bağımlı olup kendi imkanları ile hastaneye gelemeyen vatandaşlar ilgili evde sağlık biriminden bilgi almalıdır.
- Tüm doktor işlemleri biten hastalar kuruldun önce evraklarını rapor birimine teslim etmelidir.
- Kurula giren hastaların rapor işlemleri sonuçlandıktan sonra özel dilekçe ile başvuru yapan hastalara telefon ile kurum aracılığı ile gelen hastalara gerekli kurumlara üst yazı ile raporları gönderilecek olup hastaya konu ile ilgili bilgi verilmektedir.

4- Engelli Sağlık Kurulu Raporu Başvurusunda Hangi Evraklar İstenmektedir?

- Engelli raporu başvuru dilekçesi (Bu raporu başvurduğunuz hastaneden temin edebilirsiniz. (Rapor hastane tarafından doldurulacaktır.)
- Nüfus cüzdanı ve fotokopisi.
- 2 adet fotoğraf (bazı tam teşekküllü hastaneler 2'den fazla fotoğraf talep etmektedir.)

5- Çocuklar (0-18 yaş) İçin Özel Gereksinim Raporu (ÇÖZGER)

- Çocuklar için özel gereksinim raporunun kısaltması ÇÖZGER olarak geçmektedir ve yeni yönetmeliğe göre "Sağlık Kurulu Raporlarının yerine gelmiştir. Artık "Sağlık Kurulu Raporu" değil "ÇÖZGER" verilecektir.
- 20 Şubat 2019 tarihli 30692 sayılı Resmî Gazete 'de yayınlanan Yönetmelik ile Engelli Sağlık Kurulu Rapor süreçleri ve raporun içeriği değişmiştir. Bunun yanı sıra çocukların değerlendirmelerine ve rapor sürecine yeni bir yaklaşım getirmiştir. Bunlara özet olarak göz atmak gerekirse:

- ÇÖZGER ile gelen değişikliklerin en önemlilerinden biri çocuk ve erişkinler için verilecek raporların ayrılmış olmasıdır. Yani 18 yaşından küçük çocuklar bu yönetmelik kapsamındadır.
- ÇÖZGER Yönetmeliği'nin amacı, çocukluk döneminin gelişim süreci nedeni ile erişkin dönemden farklılık göstermesinden dolayı özel gereksinimleri (engelleri) olan çocukların gereksinimlerini erişkinlerden farklı şekilde belgelenecek sağlık, eğitim, rehabilitasyon, diğer sosyal ve ekonomik haklara, hizmetlere erişimlerinin sağlanmasıdır. Ayrıca erişkinler esas alınarak hazırlanmış olan mevcut engelli sağlık kurulu raporları hakkında yönetmelikte çocuk yaş grubuna dair özel düzenlemelerin bulunmaması; bebeklik ve erken çocukluk (0-3) döneminde gelişimsel sorunları olan çocuklarda ağır engelliğin tanımında yaşanmakta olan güçlükler; değerlendirme farklılıkları; seyri iyi bilinen ve ağır engellilik yaratabilen hastalıkların veya sendromların tanısını almış çocukların değerlendirmesinin yapılabilmesi için ÇÖZGER standart değerlendirme süreçlerine ihtiyaç duyulmaktadır. ÇÖZGER Yönetmeliği Özel Gereksinimleri Alanları Kılavuzu ÇÖZGER için yapılacak olan değerlendirmenin temel yöntem, ilke ve kıstaslarını açıklamaktadır.
- ÇÖZGER' de yer alan özel gereksinim; çocuğun toplumsal yaşama eşit katılabilmesi için bedensel ya da gelişimsel işlev kısıtlılığı olmayan bireylerden farklı sağlık, eğitim, rehabilitasyon, cihaz, ortez, protez, çevresel düzenlemeler ve diğer sosyal ve ekonomik haklara ve hizmetlere gereksiniminin olmasını ifade etmektedir. "Özel Gereksinimi Var.", "Hafif Düzeyde Özel Gereksinimi Var.", "Orta Düzeyde Özel Gereksinimi Var.", "İleri Düzeyde Özel Gereksinimi Var.", "Çok İleri Düzeyde özel Gereksinimi Var.", "Belirgin Özel Gereksinimi Var." ya da "Özel Koşul Gereksinimi Var." olan çocuk yasal düzenlemelerde "engelli" olarak nitelendirilen bireydir.

5.1- ÇÖZGER Nasıl Alınır?

Çocuklar İçin Özel Gereksinim Değerlendirme Raporu (ÇÖZGER) almak için çocuğun bakımını üstlenen kişinin başvuru dilekçesi ile ÇÖZGER düzenlemeye yetkili hastaneye başvuru yapması gerekmektedir.

5.2- ÇÖZGER'de Belirtilen Özel Gereksinim Düzeyleri Hangi Engel Oranlarına Karşılık Gelmektedir?

ÇÖZGER Yönetmeliği'nde engel kavramı ya da oranı belirtilmeksizin çocukların "özel gereksinim" düzeyleri belirlenmektedir. Yönetmeliğin mevzuata uyum başlıklı ek-3 sayılı tablosunda özel gereksinim düzeylerinin hangi engel oranı aralıklarına denk geldiği aşağıdaki tabloda yer almaktadır.

Özel Gereksinim Düzeyi	Engel Oranı Aralığı
Özel Gereksinimi Vardır ÖGV	20-39
Hafif Düzeyde ÖGV	40-49
Orta Düzeyde ÖGV	50-59
İleri Düzeyde ÖGV	60-69
Çok İleri Düzeyde ÖGV	70-79
Belirgin Özel Gereksinimi Vardır	80-89
Özel Koşul Gereksinimi Vardır	90-99

5.3- Engelli Çocukların Resmi ve Özel Kuruluşlarda Bakım Hizmetinden Yararlanmaları ve Yakınlarının Evde Bakım Yardımı Alabilmeleri İçin ÇÖZGER'le Belirtilen Özel Gereksinim Düzeyleri Nelerdir?

Özel gereksinimi olan çocukların bakım hizmetlerinden yararlanması için ÇÖZGER raporunda “Çok İleri Düzeyde Özel Gereksinimi Vardır”, “Belirgin Özel Gereksinimi Vardır” veya “Özel Koşul Gereksinimi Vardır” ifadelerinden birinin yazılmış olması gerekmektedir.

6-Engelli Sağlık Kurulu Raporu ve ÇÖZGER'e İtiraz Süreci Nasıl İlerlemektedir?

6.1- Engelli Sağlık Kurulu Raporu İçin İtiraz Süreci

Engelliler için sağlık kurulu raporuna; engelli, velisi veya vasisi veyahut raporu isteyen kurum tarafından itiraz edilebilir. İlgililer itiraz dilekçesi ve engelli sağlık kurulu raporu ile birlikte İl Sağlık Müdürlüğü'ne itiraz edebilir. İl Sağlık Müdürlüğü kişiyi başka bir sağlık kuruluşuna yönlendirecektir. Eğer her iki sağlık kuruluşundan da alınan rapor dereceleri aynıysa rapor kesinleşecek, oranlar birbirinden farklıysa İl Sağlık Müdürlüğü bu defa hakem sağlık kuruluşuna yönlendirme yapacaktır. Bu sağlık kuruluşundan alınan rapor kesin rapordur. İl Sağlık Müdürlüğü'ne itiraz edilmeden alınan raporlar mükerrer rapor yasağı nedeniyle geçersiz sayılacaktır.

6.2- ÇÖZGER İçin İtiraz Süreci

ÇÖZGER raporuna çocuğun bakımını üstlenen kişi ya da raporu talep eden kurum tarafından ikamet edilen ya da raporun alındığı ilin İl Sağlık Müdürlüğüne, raporun teslim alındığı ve/veya e-devlet üzerinden görüldüğü tarihten itibaren **otuz gün (30)** içerisinde başvuruda bulunularak itiraz edilebilir. İl Sağlık Müdürlüğü, çocuğu farklı bir hastaneye yönlendirir. İtiraz sonucu alınmış ikinci ÇÖZGER raporunu, bakımını üstlenen kişi ya da hizmet veren kuruluş uygun bulur ise üçüncü hastane olan hakem hastaneye gidilmeksizin kabul edilip kullanılabilir. İl Sağlık Müdürlüğü, ikinci ÇÖZGER raporunun sonucuna itirazın devam etmesi halinde çocuğu hakem hastaneye yönlendirir.

7-Engelli Kimlik Kartı Nedir? Nereden Alınır?

Engelli Kimlik Kartı alabilmek için engelli birey sağlık kurulu raporu ile %40 ve üzeri engelli olduğunu belgelemelidir. Engelli bireyin 18 yaşından küçük olması durumunda sağlık kurulu raporunda “Çocuklar İçin Özel Gereksinim Değerlendirmesi Hakkında Yönetmelik” hükümlerine göre Hafif Düzeyde ÖGV (40-49,) Orta Düzeyde ÖGV (50-59), İleri Düzeyde ÖGV (60-69) Çok İleri Düzeyde ÖGV (70-79), Belirgin Özel Gereksinimi Vardır (80-89), Özel Koşul Gereksinimi Vardır (90-99) ifadelerinden birinin yer alması gerekmektedir. Engelli bireyin ikamet ettiği ildeki Aile ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğüne 2 adet fotoğraf, nüfus cüzdanı ve engelli sağlık kurulu raporunun aslı veya onaylı örneği ile müracaat edilerek engelliler için kimlik kartı alınabilir. Bunun yanı sıra, yeni Türkiye Cumhuriyeti Kimlik Kartı sahibi olan vatandaşlarımız, Engelliler İçin Kimlik Kartı başvurularını e-Devlet kapısı üzerinden yapabilirler. %40 ve üzeri engelli sağlık kurulu raporu olan vatandaşlarımız (2019 yılı öncesinde verilen sağlık raporlarının güncellenmesi durumunda) e-Devlet üzerinden başvuruda bulunmaları halinde, düzenlenen kimlik kartları kişilerin MERNİS' te kayıtlı bulunan adreslerine veya başvuru esnasında beyanda buldukları adrese iadeli taahhütlü posta ile teslim edilecektir.

7.1- Engelli Kimlik Kartı, Engelli Sağlık Kurulu Raporu Yerine Geçer Mi?

Engelli kimlik kartı engelli sağlık kurulu raporu yerine geçmez. Kimlik kartına sahip her Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı, mevzuatta münhasıran engelli kişilere tanınan hak ve hizmetlerden yararlanır. Kimlik kartı alıp almamak engelli kişinin isteğine bağlıdır.

7.2- Yurtdışında Yaşayan Türk Vatandaşları Yaşadıkları Ülkede Düzenlenen Engelli Sağlık Raporu İle Engelli Kimlik Kartı Alabilir Mi?

Yabancı ülkede yaşayan Türk vatandaşlarımızın yaşadığı ülke makamlarınca verilmiş olan engelli sağlık kurulu raporu Türkiye’de geçerli değildir. Engelli kimlik kartı almak üzere, mevzuat gereği yetkili hastanelere müracaat ederek yeniden engelli sağlık kurulu raporu almaları gerekmektedir.

8- Engelli Bireylerin Eğitim Hakları Nelerdir?

Engelli bireyler Milli Eğitim Bakanlığı’na bağlı resmi eğitim kurumlarında/okullarında veya özel eğitim kurumlarında/okullarında eğitim-öğretimden yararlanmaktadır. Buna göre özel eğitime ihtiyacı olan bireylere verilen özel eğitim hizmetleri;

- Engel türlerine yönelik olarak açılan ayrı özel eğitim okullarında, (görme, işitme, zihin engellilere, otizmli bireyler ve süregen hastalığı olanlar için hastane ilköğretim okulları)
- Genel eğitim içerisindeki okulların özel eğitim sınıflarında,
- Okul öncesi, ilköğretim, orta öğretim ve yaygın eğitim kurumlarında kaynaştırma eğitimi (Özel eğitim ihtiyacı olan bireylerin her tür ve kademedede diğer bireylerle karşılıklı etkileşim içinde bulunmalarını ve eğitim amaçlarını en üst düzeyde gerçekleştirmelerini sağlamak amacıyla bu bireylere destek eğitim hizmetleri sunularak akranları ile birlikte tam zamanlı ya da özel eğitim sınıflarında yarı zamanlı olarak verilen eğitim) uygulanan sınıflarda,
- Gerçek veya tüzel kişilerce açılmış olan özel eğitim ve rehabilitasyon merkezlerinde verilmektedir

8.1- Özel Eğitim Hizmetlerinden Yararlanmak İçin Nereye Başvurmak Gerekir?

Özel eğitim hizmetlerinden yararlanmak için ikamet edilen ilçede bulunan MEB’e bağlı Rehberlik Araştırma Merkezine (RAM) başvuruda bulunulması ve bireyin eğitsel tanılmasının yapılması gerekmektedir. Bireylerin eğitsel değerlendirmesi ve tanılmasıyla ilgili ilk başvuru; okul yönetimi, veli ya da zihinsel engeli olmayan 18 yaşından büyük bireyin kendisi tarafından; resmî kurumlarda bakım ve barınma hizmetinden yararlanan bireyler için kurumun resmî yazı ile görevlendireceği personel tarafından RAM’a yapılır. Bireylerin eğitsel değerlendirmesi ve tanılması ile ilgili iş ve işlemler RAM’larda oluşturulan özel eğitim değerlendirme kurulu tarafından yapılır.

8.2- Eğitsel Değerlendirme ve Tanılama Nedir?

Rehberlik Araştırma Merkezlerinde, bireyin tüm gelişim alanındaki özellikleri ve akademik disiplin alanlarındaki yeterliliklerinin değerlendirilmesi amacıyla nesnel, standart testler ve engelli bireyin özelliklerine uygun ölçme araçlarıyla yapılan tüm uygulamalardır.

Eğitsel Değerlendirme ve Tanılama İçin Gerekli Belgeler:

- a. Bireyin, velisinin ya da okul yönetiminin yazılı talebi,
- b. Koruyucu aile yanında kalan bireyler için yapılan başvurularda koruyucu aile belgesi,
- c. Okula kayıtlı olan öğrenciler için Eğitsel Değerlendirme İstek Formu,
- ç. Birey için uygun eğitim ortamına yönlendirilmesi amaçlı başvurularda gerektiğinde ÇÖZGER,
- d. Özel Öğretim Kurumları Kanunu kapsamında hizmet sunan kurumlarda destek eğitim hizmeti almak üzere yapılan başvurularda ÇÖZGER,

e. Özel Öğretim Kurumları Kanunu kapsamında hizmet sunan kurumlarda destek eğitim hizmeti alan bireylerin raporlarının yenilenmesi için yapılan başvurularda ilgili kurumca düzenlenecek Dönem Sonu Bireysel Performans Değerlendirme Formu.

8.3- Özel Eğitim ve Rehabilitasyon Merkezlerinden Hizmet Almak İçin Nereye Başvuru Yapmak Gereklidir?

ÇÖZGER vermeye yetkili hastanelerden alınan “eksiksiz” doldurulmuş “engelliler için sağlık kurulu raporu” ile ikamet edilen ilçede bulunan Rehberlik Araştırma Merkezlerine müracaatta bulunulmalıdır.

8.4- Özel Eğitim ve Rehabilitasyon Merkezlerinin Ücretlerinin Ödemesi Hangi Kurum Tarafından Yapılmaktadır?

Özel eğitim gerektiren bireylere, her tür ve kademedeki eğitim ortamlarında devam ettiği eğitim programlarının amaçlarını gerçekleştirmek üzere özel eğitim desteği verilir. Bu amaçla bireysel ve grup eğitimi imkânları sağlanır. Özel eğitime ihtiyacı olduğu “**Özel Eğitim Değerlendirme Kurulu**” tarafından tespit edilen tüm engelli bireylerin yararlandığı özel eğitim hizmetlerine ilişkin ödemenin Bütçe Uygulama Talimatı ile belirlenen kısmı Milli Eğitim Bakanlığı tarafından karşılanmaktadır. Bu miktar Milli Eğitim Bakanlığı tarafından özel eğitim hizmeti veren kuruma ödenmektedir.

8.5- Özel Eğitime İhtiyacı Olan Öğrencilerin Okullara Ücretsiz Erişimi Sağlanmakta Mıdır?

Eğitimde fırsat eşitliğinin sağlanması ve engelli öğrencilerin okumaya teşvik edilmesi amacıyla özel eğitime gereksinim duyan çocukların okullara erişimi ücretsiz sağlanmaktadır. Görme engelliler okullarında, İşitme engelliler okullarında, Ortopedik engelliler okullarında, Özel eğitim uygulama merkezleri (okulları) 1,2,3. kademe Zihinsel engelliler okullarında, Özel eğitim okulları bünyesinde anasınıfında, Özel eğitim sınıflarında eğitim alan öğrenciler ücretsiz taşınmaktadır.

8.6- Engelli Bireyin Ailesine Yönelik Eğitim Hizmetleri Nasıl Verilmektedir?

Aile eğitimi tüm eğitim kademelerindeki engelli bireyin eğitimine katkı sağlamak için “rehberlik ve danışmanlık” hizmetlerini içeren bir eğitimidir. Aile eğitim hizmetleri, rehberlik ve araştırma merkezleri, özel eğitim okul ve kurumları, kaynaştırma uygulamaları yapılan okullar tarafından hazırlanır ve yürütülür. İhtiyaç halinde bu hizmet evlerde de yürütülebilir.

8.7-Üniversite Sınavına Giren Engelli Öğrencilere Ne Tür Kolaylıklar Sağlanmaktadır?

Üniversite sınavına giren engelli öğrenciler için gerekli fiziksel düzenlemeler yapılmaktadır. Ortopedik ve görme engellilere uygun olarak düzenlenmiş sınav mekânları hazırlanmakta, görme engelliler ve az görenler için 30 dakikalık ek sınav süresi verilmekte, sınav sorularını okuyacak ve söylenecek yanıtları yazacak uygun eğitimli ve düzgün diksiyonlu “yardımcı refakatçi” eşliğinde sınava girme olanağı tanınmaktadır.

8.8-Engelli Üniversite Öğrencilerine Sağlanan Kolaylıklar Nelerdir?

Başarılı ve ihtiyaç sahibi engelli öğrencilere Yükseköğretim Kredi ve Yurtlar Kurumu tarafından öncelikli olarak öğrenim kredisi, katkı kredisi ve yurt tahsisi yapılmaktadır. Üniversitelerde, öğrencilerin öğrenim hayatlarını kolaylaştırmak için gerekli tedbirleri almak ve bu yönde düzenlemeler yapmak üzere “Engelliler Danışma ve Koordinasyon Birimi” oluşturulması sağlanmıştır.

9-Engellilere Yönelik Meslekî Eğitim Faaliyetlerini Hangi Kurum/Kuruluşlar Yürütmektedir?

Millî Eğitim Bakanlığı bünyesinde İşitme Engelliler Meslek Liseleri, Ortopedik Engelliler Meslek Liseleri, Zihinsel Engellilere Yönelik Meslekî Eğitim Merkezleri, İş Eğitim Merkezleri ve Yetişkin Zihinsel Engelliler İş Eğitim Merkezleri Engellilere Yönelik Meslekî Eğitim Programları düzenlenmektedir.

10- Engellilere Yönelik Meslek Edindirme Kurslarını Hangi Kurum/Kuruluşlar Düzenlemektedir?

Türkiye İş Kurumu ve MEB Çıraklık Yaygın Eğitim Genel Müdürlüğü ve belediyeler engellilere yönelik meslek edindirme kursları düzenlemektedir.

11- Engelli Aylığından Nasıl Yararlanılır?

Engelli aylığı 2022 sayılı Kanun kapsamında, sosyal güvenlik kurumlarından (SSK, BAĞ-KUR, Emekli Sandığı) hiçbirine tabi olmayan ve muhtaçlığı ilgili Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı tarafından belgelenen, 18 yaşından büyük engellilere ya da 18 yaşından küçük engelli yakını bulunanlara verilen bir aylıktır. Engelli aylığından yararlanmak için gelir kriteri bulunmaktadır. Hanenin toplam gelirinin (menkul-gayrimenkul), hanede ikamet eden kişi sayısına bölündüğünde ortaya çıkan tutarın net asgari ücretin üçte birini geçmemesi gerekmektedir.

18 yaşından büyük engellilerin %40 ve üzeri engel oranına sahip olmaları, 18 yaşın altındaki engelliler için Hafif Düzeyde ÖGV (40-49,) Orta Düzeyde ÖGV (50-59), İleri Düzeyde ÖGV (60-69) Çok İleri Düzeyde ÖGV (70-79), Belirgin Özel Gereksinimi Vardır (80-89), Özel Koşul Gereksinimi Vardır (90- 99) ifadelerinden birini almış olma şartı aranmaktadır.

Aylık Türleri:

- Yaşlı aylığı (65 Yaş ve Üzeri)
- %40- 69 Arası Engelli Aylığı
- %70 ve Üzeri Engelli Aylığı
- 18 Yaş Altı Engelli Yakını Aylığı
- Silikozis Aylığı
- Yaşlı aylığı almakta iken %70 ve üzeri engelli olduklarını sağlık kurulu raporu ile kanıtlayanların aylıkları “%70 ve üzeri Engelli Aylığına dönüştürülür. Ancak engel oranı %70’in altında olan kişilerin bu yöndeki başvurularının kabul edilmemektedir.
- 18 yaş altı engelli aylıklarında, aylığı alan kişi kim olursa olsun evli olmaları durumunda aynı hanede yaşamasalar bile hem annenin hem de babanın sosyal güvenceli olmaması gerekmektedir. Boşanma durumunda ise velinin ve aylık sahibinin sosyal güvenceli olmaması gerekmektedir.
- 18 yaşından küçük engelli yakınlarına aylık bağlanabilmesi için kanuni velisi olan anne ya da baba başvuruda bulunabilir. Boşanma durumunda velayetin verildiği kişi tarafından mahkemeden alınmış

olan velayet belgesi ile başvuruda bulunulabilir. Bununla birlikte, engelli ile aynı hanede ikamet eden, fiili bakımı gerçekleştiren ve velayet belgesi bulunan herhangi bir yakını da aylığa başvuru yapabilir.

- Kişinin Yaşlı veya %40-69 Arası Engelli Aylığı alması, fiilen bakımını üstleneceği engelli yakını bulunması durumunda 18 Yaş Altı Engelli Yakını Aylığı bağlanmasına engel teşkil etmez. Ancak %70 ve üzeri Engelli Aylığı alan kişi bu aylık türüne başvuramaz.
- Kamu veya özel kurum ve kuruluşlarda işe ve ibateleri dâhil olmak üzere sürekli bakımı yapılan veya yaptırılanlar ile 2828 sayılı Sosyal Hizmetler Kanun kapsamında kendilerine **harçlık** bağlananlar (Huzurevi, Bakım Merkezi vb) aylıktan faydalanamayacaktır.
- Ceza infaz kurumları ile tutukevleri bünyesinde hükümlü ve tutuklu olarak bulunması, aylığa hak kazanılmasında tek başına engel teşkil etmeyip muhtaçlık ölçütü dikkate alınmak suretiyle işlem tesis edilir. Bu kişiler başvurularını Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemindeki adresinin bulunduğu Vakfa, Veli/Vasi/Vekil/Cezaevi Yönetimi aracılığıyla ve gerekli belgelerle yapabileceklerdir.
- **Eşi Vefat Etmiş Kadınlara Yönelik Nakit Sosyal Yardımından faydalanan vatandaşların kendisi 2022 sayılı Kanun aylığı alamaz.** Hanede başvuran dışında Eşi Vefat Etmiş Yardımı alınması durumunda hane gelirinde hesaba katılır.

Başvuru:

- 2022 sayılı Kanun uyarınca bağlanan aylık başvuruları kişilerin Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sisteminde kayıtlı ikametgâhının bulunduğu Vakfa yapılır.
- Başvuruların şahsen ve yazılı olması esas olmakla birlikte, aylık başvurusunun kanunî temsilciler tarafından yapılması hâlinde mahkemeden alınmış karar örneği, vekil tarafından yapılması hâlinde vekâletname örneği başvuru formuna eklenir.
- Engelli aylığı başvurularında, engelli sağlık kurulu raporunun aslı ya da noter/hastane başhekimliği tarafından onaylı sureti veya Sağlık Bakanlığı veri tabanından elektronik olarak paylaşılan rapor bilgileri kabul edilir. Bununla birlikte engelli sağlık kurulu raporu suretlerine Vakıf Müdürlüğünce, aslının ibraz edilmesi kaydıyla “aslı gibidir” onayı verilir.
- 18 yaş altı engelli yakını aylığı başvurularında; engelli sağlık kurulu raporunun yanında, kanuni velisinin olmadığı durumlarda atanmış vasilere ilişkin mahkemece verilmiş vesayet kararının aslı ya da noter tarafından onaylı sureti istenir. Bununla birlikte vesayet kararı suretlerine Vakıf Müdürlüğünce, aslının ibraz edilmesi kaydıyla “aslı gibidir” onayı verilir.
- Eksik belge ile yapılan başvurular kabul edilmez ve aylık başvurusu belgelerin tamamlanmasını müteakip sisteme işlenir.
- Engelli olarak başvuruda bulunan vatandaşlara ücretsiz Engelli sağlık kurulu raporu uygulamasından faydalanabilmeleri için Vakıf Müdürlüğü tarafından imzalanan sevk kâğıdı verilir.

Aylıkların Durdurulması ve Kesilmesi:

- Yaşlılık aylığı ve özürlü aylıkları, aşağıda belirtilen hallerde geçici olarak durdurulur:
- Aylık almakta iken ikametgâhını başka Vakfın görev alanına girecek şekilde değiştirenlerin aylıkları geçici olarak durdurulur. Kişilerin bir yıl içinde yeni ikametgâhlarındaki ilgili Vakfa başvurmaları gerekmekte olup muhtaçlığının devam ettiğinin Mütevelli Heyeti tarafından tespiti halinde aylıkları durdurulduğu tarihten itibaren yeniden başlatılarak hak ettiği aylıklar takip eden ilk ödeme döneminde ödenir.
- Süreli raporu bulunanlar için, raporun Sağlık Bakanlığı veri tabanından temin edilemediği durumlarda, rapor süresi dolmasına rağmen yeni raporunu Vakfa teslim etmeyenlerin aylıkları geçici olarak durdurulur. Rapor süresinin dolum tarihinden itibaren bir yıl içinde yeni rapor getirilmesi halinde geçici olarak durdurulmuş olan aylıklar, durdurulduğu tarihten itibaren yeniden başlatılarak takip eden ilk ödeme döneminde ödenir.
- Yaşlılık aylığı ve özürlü aylıkları, aşağıda belirtilen hallerde kesilir:

- Ölüm.
- Feragat.
- 18 yaş altı özür lü yakını aylığı alanlar için özür lünün 18 yaşını doldurması.
- 18 yaş altı özür lü yakını aylığı alanlar için bakıcı ile bakılanın aynı hanede ikamet etmediğinin, aynı hanede ikamet etse dahi fiili bakımın gerçekleşmediğinin ve aylığın özür lü için kullanılmadığının tespit edilmesi.
- Türk vatandaşlığından çıkarılma, Türk vatandaşlığı muhafaza edilmeksizin yabancı memleket uyuğuna girilmesi.
- Süreli raporu bulunanlar için rapor süresi dolmasına rağmen yeni raporun bir yıl içinde Vakfa teslim edilmemesi.
- Aylık almakta iken ikametgâhını başka Vakfın görev alanına girecek şekilde değıştirenler için bir yıl içinde yeni ikametgâhlarındaki Vakfa başvurulmaması.
- Aylığın bir yıl boyunca aralıksız olarak alınmaması.
- Muhtaçlık sınırına eşit veya üzerinde gelir elde edebilecek olması veya nafaka alabilecek olması ya da başka sebeplerle muhtaçlık halinin ortadan kalktığıının tespit edilmesi.
- Engel oranı, Kanuna göre aylık bağlanması gereken oranın (%40) altına düşenlerin aylıkları engelliler için sağlık kurulu rapor tarihini takip eden dönem başından itibaren kesilir.
- Ödeme dönemleri öncesi sistem aracılığıyla yapılan merkezi sorgulamalar neticesinde aylık sahibinin sosyal güvenlik kaydı çıkması halinde aylıkları sistem tarafından feshedilir.

Bildirim Yükümlülüğü:

Aylık almakta olanlar veya aylık sahiplerinin eş, anne, baba, vasi, kayyum, veli veya vekilleri, aylıkların kesilmesini gerektiren durumları üç ay içinde Vakfa bildirmekle yükümlüdürler.

12- Muhtaç Aylığından Nasıl Yararlanılır?

“Vakıflar Yönetmeliğı” hükümleri gereğince muhtaç aylığı bağlanabilmektedir.

Muhtaçlık aylığı Vakıflar Genel Müdürlüğü tarafından ödenmektedir.

18 yaşından büyük engellilerin %40 ve üzeri engel oranına sahip olmaları, 18 yaşın altındaki engelliler için Hafif Düzeyde ÖGV (40-49,) Orta Düzeyde ÖGV (50-59), İleri Düzeyde ÖGV (60-69) Çok İleri Düzeyde ÖGV (70-79), Belirgin Özel Gereksinimi Vardır (80-89), Özel Koşul Gereksinimi Vardır (90-99) ifadelerinden birini almış olmaları, ailenin sosyal güvencesinin olmaması, ailenin herhangi bir gelir veya aylığı bulunmaması, kişinin mahkeme kararı veya kanunla bakım altına alınmamış olması, ailenin gelir getirici taşınır ve taşınmaz malı mevcut olmaması veya olup da bunlardan elde edeceği aylık ortalama gelirinin Muhtaçlık Yönetmeliğı ile belirlenen muhtaç aylığı miktarını geçmemesi şartı ile bağlanabilmektedir.

Başvuru İçin Gerekli Belgeler

Muhtaç aylığı başvuru formu,

Engelliler için özrünü belirten sağlık kurulu raporu.

Başvuru Yeri ve Şekli

Muhtaç aylığı talebinde bulunan kişiler başvuru formunu doldurup imzaladıktan sonra engelli ise özrünü belirten sağlık kurulu raporunu ekleyip, ikamet ettiği ilin bağı olduğu Vakıflar Bölge Müdürlüğüne şahsen veya posta yoluyla göndererek başvuru yapabilirler.

Aylık alanların; vefatı, muhtaçlığın ortadan kalkması ya da bakım altına alınması, yetim erkek veya kız çocuğun 18, örgün lise ve dengi öğrenimde 20, örgün yükseköğrenimde ise 25 yaşını tamamlaması, üzerine kayıtlı lüks sınıf araç tespiti veya ruhsat sahibi oldukları aracın kasko veya rayiç değerinin bu

yönetmelikle verilen muhtaç aylığı miktarının 170 katını geçmesi halinin tespitini takip eden ay başından itibaren aylıkları kesilir.

13- Evde Bakım Desteği Nedir?

Engelli bireylerin hayatlarının idamesini evde yürütecek kişilere Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğü tarafından ödenen ücrete evde bakım desteği denilmektedir. Evde bakım desteği engelli bireylerin kendisine değil, bakımını üstlenen akrabası, vasisi gibi üçüncü kişilere yapılan destektir.

14- Evde Bakım Desteğinden Nasıl Yararlanılır?

Engelli bireylerin evde bakım desteği alabilmesi için üç şart gereklidir.

1. Her ne ad altında olursa olsun her türlü gelirleri toplamı esas alınmak suretiyle kendilerine ait veya bakmakla yükümlü olduğu birey sayısına göre kendisine düşen ortalama aylık gelir tutarının, bir aylık net asgari ücret tutarının 2/3'ünden daha az olduğu gelir testi raporu ile tespit edilmesi,
2. Engelli bireyin heyet raporu veren hastanelerden alacağı engelli sağlık kurul raporunun ağır engelli kısmında mutlaka "Evet" yazan bir ibare bulunması,
3. Engelli bireyin başkasının yardımı olmadan hayatını devam ettiremeyecek şekilde bakıma muhtaç olması gerekli olduğunun bakım heyeti raporu ile tespit edilmesi, gereklidir.

Evde bakım desteği alabilmek için engelli bireyin ikametgâhının bulunduğu yerdeki Aile ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğü'ne veya varsa Sosyal Hizmet Merkezi Müdürlüklerine başvurulması gerekmektedir. Müdürlüklerinin bulunmadığı yerlerde ise Kaymakamlıklara başvuru yapılabilir.

15- Bakım Hizmeti Nedir?

Bakım hizmeti, günlük hayatını sürdürme sürecinde bakıma ihtiyacı olan engelli bireylerin kişisel bakım ve psiko- sosyal destek hizmetlerini ifade etmektedir. Bakanlık tarafından engelli bireylerin sevgi ve ilgi gördükleri aile ortamından kopmadan yaşamını sürdürebilmeleri öncelikli hedeflerdendir. Bunun mümkün olmaması halinde ise engelli bireylere yönelik kurumsal bakım hizmetleri sunulmaktadır.

15.1- Engelli Bireylere Sunulan Bakım Hizmetleri Nelerdir?

A) Resmi Yatılı Bakım ve Rehabilitasyon Merkezleri/Engelsiz Yaşam Merkezleri

Bedensel, zihinsel ve ruhsal engeli nedeni ile günlük hayatın tekrar eden gereklerini yerine getiremeyecek durumda olan engelli bireyler herhangi bir gelirinin olup olmamasına bakılmaksızın bu merkezlerimizden ücretsiz olarak bakım hizmeti alabilmektedir. Yatılı Bakım ve Rehabilitasyon Merkezlerinde bakım hizmeti yanında rehabilitasyon hizmetleri de sunulmaktadır. Resmi Yatılı Bakım ve Rehabilitasyon Merkezlerinden bakım hizmeti alabilmek için hizmet alacak olan engelli bireye ait engelliler için sağlık kurulu raporu gereklidir. Yatılı Bakım ve Rehabilitasyon Merkezlerinden bakım hizmeti alabilmek için başvuru Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlüklerine, Sosyal Hizmet Merkezlerine ya da doğrudan Yatılı Bakım ve Rehabilitasyon Merkezlerine yapılabilir.

1) Umut Evleri:

Resmi bakım merkezlerimizde bakım hizmeti alan engelli bireylerin sosyal hayata katılımlarını sağlamak amacıyla engelli bireylerin müstakil ev veya apartman dairelerinde en fazla 6 kapasiteli olarak hizmete açılan ek ünitelerimizdir. Resmi bakım merkezlerinde bakım hizmeti almakta olan engelli bireylerden durumları uygun olanların meslek elemanlarının olumlu raporu doğrultusunda merkezlerin ek ünitesi olan "Umut Evi" olarak isimlendirilen evlerde, toplum yaşamına aktif katılımlarının sağlanarak, bakımlarının gerçekleştirilmesi hedeflenmiştir.

2) Gündüz Bakım Merkezleri:

Engellisine bakan aile bireylerinin gün içerisinde kendilerine de vakit ayırıp sosyal hayat katılmalarını sağlamak ve engelli bireylerin ailesi yanında çevresinden koparılmadan bakımını sağlamak amacıyla tam veya yarı zamanlı olarak engelli bireylere sunulan gündüzlü hizmet modelidir. Gündüzlü hizmet veren merkezlerde engelli bireyin öz bakım ihtiyaçlarının karşılanması yanı sıra toplumsal hayata katılımlarını sağlamak üzere eğitim, sosyal, kültürel ve sportif faaliyetler yürütülmektedir. Gündüzlü bakım merkezinden bakım hizmeti alabilmek için hizmet alacak olan engelli bireye ait engelli sağlık kurulu raporu gereklidir. Gündüz bakım merkezlerinden bakım hizmeti alabilmek için başvuru Aile ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlüklerine, Sosyal Hizmet Merkezlerine ya da doğrudan Gündüz Bakım Merkezlerine yapılabilir.

3) Geçici Misafir Bakım Hizmeti:

Evde bakım desteği alan engelli bireylerin aileleri başta olmak üzere, tüm engelli ailelerinin yıl içerisinde hac, umre, sağlık gibi çeşitli nedenlerle engelli bireylerinden geçici süreyle ayrı kalacak olmaları halinde, engelli bireyler için mevcut yatılı kuruluşlarımızda sunulan geçici bir bakım modelidir. Engelli bireyin veya yasal temsilcisinin dilekçesi, engelli sağlık kurulu raporu, hizmet sözleşmesi ve bir meslek elemanının değerlendirme raporuna istinaden engelli birey 'Geçici ve misafir bakım hizmeti' kapsamında Bakanlığımıza bağlı resmi bakım merkezine yerleştirilir. Geçici misafir bakım hizmetinden yararlanabilmek için başvuru Aile ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlüklerine, Sosyal Hizmet Merkezlerine ya da doğrudan o ilde bulunan Resmi Bakım ve Rehabilitasyon Merkezlerine yapılabilir.

B) Özel Bakım Merkezleri

Bakıma ihtiyacı olan engelli bireylerin gerçek kişi veya özel hukuk tüzel kişileri tarafından açılan ve il müdürlüklerimiz tarafından denetlenen özel bakım merkezlerinde bakım hizmeti almaları da mümkündür. Özel Bakım Merkezlerinden bakım hizmeti alabilmek için hizmet alacak olan engelli bireye ait engelli sağlık kurulu raporunda 'ağır engelli' ya da 'tam bağımlı engelli birey' ibaresinin yer alması gereklidir. Özel Bakım Merkezlerinden bakım hizmeti alabilmek için başvuru Aile ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlüklerine, Sosyal Hizmet Merkezlerine ya da doğrudan Özel Bakım Merkezlerine yapılabilir.

15.2- Özel Bakım Merkezlerinden 'Ücreti Bakanlık Tarafından Karşılanan Engelli' Statüsünde Kimler Hizmet Alabilir?

Özel bakım merkezlerinden engelli sağlık kurulu raporunda "tam bağımlı engelli birey" olduğu belirtilen ve her türlü gelirler toplamı esas alınmak suretiyle hane içinde kişi başına düşen ortalama aylık gelir tutarı, asgarî ücretin aylık net tutarının 2/3'ünden daha az olan engelli bireyler "Ücreti Bakanlık Tarafından Karşılanan Engelli" statüsünde hizmet alabilir. Bu statüde merkeze yerleştirilen engelli bireylerin tüm giderleri (bakım ücreti ödemesi, harçlık, giyim yardımı) Bakanlığımız tarafından karşılanmaktadır.

15.3- Resmi Bakım Merkezine Yerleştirme İşleminin Yapılabilmesi İçin Gerekli Olan Belgeler Nelerdir?

- Engelliler için sağlık kurulu raporu.
- Yatılı ve sürekli bakımı için bakım ve rehabilitasyon merkezine yerleştirilecek olan, on sekiz yaşını tamamlamamış engelli için ilgili mahkemelerden alınacak korunma altına alınması ve bir bakım

merkezine yerleştirilmesi kararı ile velayet altında değil ise vesayet altına alınması ve vasi atanması kararı.

c. On sekiz yaşını tamamlamış olup akıl hastalığı veya akıl zayıflığı sebebiyle işlerini görememesi veya korunması ve bakımı için kendisine sürekli yardım gerekmesi ya da başkalarının güvenliğini tehlikeye sokması nedenleriyle kısıtlanması gerekli engelli için ilgili mahkemelerden alınacak kısıtlanması ve bir bakım merkezine yerleştirilmesi kararı ile velayet altında değil ise vesayet altına alınması ve vasi atanması kararı.

15.4- Hangi Durumlarda Engelli Bireyin Bakım Merkezlerinden İlişigi Kesilir?

Aşağıda belirtilen durumların gerçekleşmesi halinde engelli bireyin merkezle olan ilişkisi kesilir.

- Engelli bireyin reşit ve mümeyyiz olması halinde kendisinin veya yasal temsilcisinin talepte bulunması,
- Engelli bireyin vefatı,
- Engelli bireyin kabulüne esas bilgi ve belgelerde yanlışlık olduğunun tespiti veya engelli bireyin tüm mesleki çalışmalara rağmen merkeze uyum sağlayamaması,
- Engelli bireyin özel bakım merkezinde bakım hizmeti alması halinde merkeze kabulünden sonra engel ve gelir durumunda değişiklik olması ve son durumun özel bakım merkezine yerleştirilmesine uygun olmadığının tespit edilmesi,
- Engellinin 30 günden fazla merkezi izinsiz olarak terk etmesi.

16- Maaş Alan Engelliler Ayrıca Nakdi ve Aynı Yardımdan Faydalanabilir Mi?

Aile Sosyal Hizmetler Bakanlığı'nca muhtaç durumdaki ailelerin çocuklarının bakımına destek için aynı ve nakdi yardımlar yapılmaktadır. Muhtaç olup, engelli çocuğunun bakımında güçlükler yaşayan aileler bu yardımdan yararlanmak için illerinde bulunan Aile ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğü veya ilçelerde Sosyal Hizmet Merkez'lerine müracaat edebilirler.

17- Yersiz Ödenen Aylık veya Aylık Farklarının Geri Alınması Nasıl Gerçekleştirilmektedir?

- Kuruma verilen veya ibraz edilen belgelerle gerçeğe aykırı bildirimde bulunulması,
- Örneği Kurumca hazırlanan belgelerle bildirilmesi taahhüt edilen durum değişikliklerinin bir ay içinde Kuruma bildirilmemesi,
- Kanunda öngörülen şartlar yerine gelmediği hâlde, sahte bilgi ve belgelerle sağlık hizmetleri ve diğer haklardan, ödeneklerden yararlanılması ile gelir veya aylık bağlatılması,
- Sahte hizmet kazandırılmak suretiyle sağlık hizmetleri ve diğer haklardan, ödeneklerden yararlanılması ile gelir veya aylık bağlatılması,
- Gelir ve aylıklarının kesilmesi gerektiği hâlde durumun gizlenmesi ve/veya bildirilmemesi,
- Yapılan ödemelerden, hak sahipliği sona ermesine rağmen herhangi bir kişi tarafından tahsilat yapılması gibi durumlar **ilgililerin kasıtlı ve kusurlu davranışlarını oluşturur**. Sayılan durumların tespit edildiği tarihten geriye doğru en fazla on yıllık süre içinde yapılan fazla veya yersiz ödemeler, her bir ödemenin yapıldığı tarihten itibaren hesaplanacak kanunî faizi ile birlikte tahsil edilir.

Kurumun hatalı işlemlerinden doğan fazla veya yersiz ödemeler; ilgililerin kasıtlı ve kusurlu davranışları dışında kalan, Kurum çalışanlarının kasıtlı veya kusurlu davranışı, ihmali, dikkatsizliği ve bilgisizliği gibi sebeplerden kaynaklanan yersiz ödemeler Kurumun hatalı işlemlerini oluşturur.

- ❖ Sayılan sebeplerin tespit edildiği tarihten geriye doğru en fazla beş yıllık süre içinde yapılan ödemeler, borcun ilgiliye tebliğ edildiği tarihten itibaren yirmi dört ay içinde ödendiği

takdirde faizsiz; yirmi dört aylık sürenin dolduğu tarihten sonra yapılacak ödemeler, bu sürenin dolduğu tarihten itibaren hesaplanacak olan kanunî faizi ile birlikte tahsil edilir.

- ❖ Sayılan sebeplerden kaynaklanan yersiz ödemelerin, borcun ilgiliye tebliğ edildiği tarihten itibaren 1 ay içinde borç miktarının def'aten ödenmemesi veya borç taksitlendirilmiş ise taksitlerin ödeme planına uygun ve vadesinde düzenli olarak ödenmemesi halinde ikinci fıkrada belirlenen süre beklenilmeksizin alacağın tahsili için alacak takip dosyası hukuk birimine intikal ettirilir.

18- Engelli Bireylerin Sağlık Giderleri Nasıl Karşılanmaktadır?

Sosyal güvencesi olan engelli bireylerin tedavi, muayene, ilaç, tetkik ve ortez-protez ihtiyaçları bağlı oldukları sosyal güvenlik kuruluşu tarafından katkı payı alınarak karşılanmaktadır.

Eğer engelli kişi engelli maaşı alıyorsa; sağlık primi Devlet tarafından ödenecektir (eski yeşil kartlı). Bu kişilerin sağlık giderleri Devlet tarafından karşılanır. Engelli kişi, anne ya da babasının üzerinden sağlık güvencesine sahip olsa da engelli aylığı almaya başladığında, bu kapsama alınır ve primleri devlet tarafından ödenir.

Engelli maaşı alanlar; eğer özel bir düzenleme yoksa doğrudan üniversite hastanelerine başvuru yapamaz. Bu kişiler aile hekimliklerinden ve ikinci basamak hastanelerden (Devlet Hastanesi) sevk alarak üniversite hastanelerine başvurabilirler.

Engelli maaşı kesilenlerden kız çocukları, anne ya da babalarının üzerinden sağlık yardımı almaya tekrar dönebilirler. Ancak erkek engelli çocuklar 18 yaşını doldurmuşlarsa, SGK'dan malul kararı çıkartırlarsa anne ya da babalarından sağlık yardımı alabilirler. Bu şekilde yetim aylığı alma hakları da olur. Malul kararı alamayanlar; aylık GSS primi öder ve yetim aylığı alma hakkı elde edemezler.

18 yaş altı engelli çocuğu için "engelli yakını maaşı alan engelli yakını", genel sağlık sigortası kapsamında olup sağlık primi ödemez. Çocukları 18 yaşını dolduğunda, engelli yakınının maaşı kesileceğinden, Devlet tarafından prim ödemesi duracaktır.

Evde bakım maaşı alanlardan, sağlık güvencesi olmayanların sağlık primleri Devlet tarafından ödenmez.

19- 1.1.2012 Tarihinden Önce 3816 Sayılı Kanun'a Göre Yeşil Kartı Olanlar, Sağlık Yardımlarından Nasıl Yararlanacaktır?

1.1.2012 tarihinden önce yeşil kart sahibi olan ve bu tarihten sonra da vizesi (hak sahipliği) devam edenler, genel sağlık sigortası kapsamında sağlık yardımlarından yararlanmaya vize süresi dolana kadar devam edeceklerdir. Vize süresinin dolduğu tarihten itibaren de en geç bir ay içinde gelir testi yapılması için ikametlerinin bulunduğu Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıflarına (SYDV) başvurmaları gerekmektedir. Yapılan gelir testi sonucuna göre aile içinde kişi başına düşen aylık ortalama gelirleri asgari ücretin üçte birinin altında olanlar, yeşil kartlı (Kanunun 60/c-1 alt bendi kapsamında) gibi primi devlet tarafından karşılanarak sağlık hizmetlerinden faydalandırılmaktadır.

20- Engelliler İçin Gerekli Olan Araç-Gereçler, Tıbbi Malzeme, Sarf Malzemeleri, Ortez-Protez gibi Malzemelerin Bedelleri Nasıl Karşılanmaktadır?

5510 sayılı Kanun ve Genel Sağlık Sigortası İşlemleri Yönetmeliği hükümleri çerçevesinde düzenlenen Sosyal Güvenlik Kurumu Sağlık Uygulama Tebliğinde (SUT) belirtilen şekilde yardımcı araç-gereçler, tıbbi malzeme, sarf malzemeleri, ortez-protez gibi malzemelerin ödemeleri SGK tarafından yapılmaktadır.

21- Hasta Alt Bezinin Bedelini Kim Öder?

- ❖ Hasta alt bezi/külotlu hasta alt bezi kullanması gerekli görülen hastalar için (çocuklar için en az 2 (iki) yaşını tamamlamış olmak kaydı ile) ikinci veya üçüncü basamak resmi sağlık kurumlarınca düzenlenecek (en fazla 2 yıl süreli) uzman hekim raporunda;

a) Mesane veya rektum kontrolü olmadığının veya,

b) Kolostomi/ileostomili hastalarda idrar inkontinansı olduğunun veya,

c) Ürostomili hastalarda gaita inkontinansı olduğunun ve idrar/gaita inkontinansına neden olan primer tanının belirtilmesi kaydı ile günde 4 (dört) adedi geçmemek üzere sağlık raporunda öngörülen günlük kullanım adeti doğrultusunda 18 yaş üstü hastalar için A10049 SUT kodlu "Hasta Alt Bezi/Külotlu Hasta Alt Bezi", 3-18 yaş hastalar için A10118 SUT kodlu "Çocuk Hasta Alt Bezi/Çocuk Külotlu Hasta Alt Bezi" **tıbbi malzeme fiyatı dikkate alınarak 1 (bir) aylık tutar ödenir.**

- ❖ 3-18 yaş hastaların boy, kilo ve/veya bel çevresi ölçülerinin çocuk hasta alt bezi/külotlu hasta alt bezine uyum sağlamadığının sağlık raporunda belirtilmesi kaydıyla 18 yaş üstü hastalar için ödenen tutar üzerinden ödeme yapılır.

❖ Yeni Düzenlemeye İlişkin SGK'nın Duyurusu

"Bilindiği üzere, Kurumumuz web sitesinde yayımlanan 03.06.2022 tarihli duyuruda, Sağlık Uygulama Tebliği eki Ek-3/C-4 listesinde yer alan A10118 SUT kodlu "Çocuk Hasta Alt Bezi/ Çocuk Külotlu Hasta Alt Bezi" ve A10049 SUT kodlu "Hasta Alt Bezi/ Külotlu Hasta Alt Bezi" tıbbi malzeme bedellerinin, günde 4 (dört) adedi geçmemek üzere sağlık raporunda öngörülen günlük kullanım adeti doğrultusunda aylık olarak nakdi ödeme şeklinde doğrudan hak sahiplerine yapılacağı ve başvuruların 01.07.2022 tarihi itibarıyla alınacağı, bu kapsamda da hak sahiplerinin ikamet ettikleri ilde bulunan il müdürlüklerimize dilekçe ile başvuru yapmaları gerektiği bildirilmiştir. Başvuru işlemleri il müdürlüklerimize dilekçe ile yapılabileceği gibi, 01.07.2022 tarihi itibarıyla internet üzerinden <https://gss.sgk.gov.tr/SahisOdemeOnlineBasvuru/> adresine girilerek online olarak da yapılabilecektir". (SGK, 2022)

22-Tekerlekli Sandalyenin Bedelini Kim Öder?

Bağlı bulunulan sosyal güvenlik kurumunca karşılanır. Herhangi bir sosyal güvenceye tâbi olmama halinde Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıflarından, Valilik ve Kaymakamlıklardan talep edilebilir.

23- Fizik Tedavi Hizmetinden Nasıl Yararlanılır?

Uygun rapor alındığında engelli birey durumuna göre devlet hastanelerinde fizik tedavi alınabilir. Sağlık raporlarının düzenlenmesi, Fizik tedavi ve rehabilitasyon uygulamalarının kurumca ödenebilmesi için;

a. 30 seansa kadar (30. seans dahil) olan fizik tedavi ve rehabilitasyon uygulamaları için fiziksel tıp ve rehabilitasyon uzman hekimince,

b. SUT eki "Bölge/Seans Kontrolüne Tabi Olmayan Tanı Listesi"nde (EK-9/B) yer alan tanılarda 30 seans sonrası devam edilecek tedaviler için;

1. 31-60 seansa kadar (60. seans dahil) olan fizik tedavi ve rehabilitasyon uygulamaları için en az bir fiziksel tıp ve rehabilitasyon uzman hekiminin yer aldığı (sağlık hizmeti sunucusunda birden fazla fiziksel tıp ve rehabilitasyon uzman hekimini bulunması durumunda sağlık kurulu bu hekimler tarafından oluşturulacaktır) sağlık kurumu sağlık kurulunca (ayaktan tedavilerde resmi sağlık kurulunca),
2. 60 seans üzeri olan fizik tedavi ve rehabilitasyon uygulamaları için en az bir fiziksel tıp ve rehabilitasyon uzman hekiminin yer aldığı (sağlık hizmeti sunucusunda birden fazla fiziksel tıp ve rehabilitasyon uzman hekimini bulunması durumunda sağlık kurulu bu hekimler tarafından oluşturulacaktır) üçüncü basamak sağlık kurumu sağlık kurulunca, sağlık raporu düzenlenmesi gerekmektedir.

24- Evde Sağlık Hizmetinden Nasıl Faydalanılır?

Evde sağlık hizmeti almak isteyen hastalar veya aile bireyleri Sağlık Bakanlığı bünyesindeki ulusal çağrı merkezi 444 38 33 nolu telefonu arayarak müracaat ederler.

Çağrı merkezindeki görevli personel hizmet talep eden kişi ile görüşme yaparak gerekli işlemleri başlatır. İlk görüşmeyi takiben Koordinasyon Merkezi'ndeki görevli sağlık personeli tarafından hizmet talep eden kişi ile görüşme yapılarak hasta ile ilgili hastanenin ekiplerine yönlendirilir. Evde sağlık hizmeti alacak kişi hekim ve yardımcı sağlık personelinden oluşan ekip tarafından evinde ziyaret edilir. Hizmet alacak kişinin durumu ve sunulacak hizmet belirlenir. Hekim tarafından evde sağlık hizmeti alacak kişilerin varsa tedavisini planlayan diğer hekimler ile görüşerek yapılan görüş alışverişi sonrası evde sağlık hizmeti tedavi planı oluşturulur.

25- Evde Sağlık Hizmetinin Sonlandırılması Hangi Durumlarda Olmaktadır?

Kişiyeye verilen evde sağlık hizmeti aşağıdaki hallerde sonlandırılır:

- a. Evde sağlık hizmeti verilen hastanın uygulanan tedavi ile iyileşerek tedavi ihtiyacının ortadan kalkması,
- b. Evde sağlık hizmeti sunulan hasta için uygulanacak sağlık bakımı ve tedavinin, belli bir aşamadan sonra sağlık personeli gerektirmeden uygulanabilecek hale gelmesi,
- c. Evde sağlık hizmeti sunulan hastanın, sağlık kurumuna yatırılarak tedavi edilmesini gerektiren tıbbi endikasyonun oluşması,
- d. Hastanın kendisi veya kanuni temsilcilerinin hizmeti sonlandırmayı talep etmesi,
- e. Hastanın vefat etmesi,
- f. Hasta veya yakınlarının tedaviye uyumsuz davranışları, direnç göstermeleri, önerilere uymamaları halinde verilen hizmetin faydası sorumlu tabip tarafından sorgulanır.

26- Ağız ve Diş Sağlığı Hizmetlerinden Nasıl Faydalanılır?

Diğer sağlık kuruluşlarında olduğu gibi ağız ve diş sağlığı merkez/hastanelerinde de muayene ve tedavi yaptırmaya mümkün olan hastalar için her türlü tedavi hizmeti verilmektedir.

Koordinasyon sağlanamayan bedensel veya zihinsel engeli bulunan hastalar için ameliyathane ortamında genel anestezi veya sedasyon altında anestezi uzmanı, anestezi teknisyeni ve diş hekimini eşliğinde gerekli tedavi hizmetleri yapılabilmektedir. Evde sağlık hizmeti almak isteyen hastalar için Sağlık Bakanlığı Ulusal Çağrı Merkezi 444 38 33 no'lu telefonu arayarak başvuru yapabilirler. Evde sağlık ekibi ev ortamında yapılacak (basit çekim, hareketli protez vb) işlemleri gerçekleştirir, ev ortamında yapılamayacak (kanal tedavisi, komplikasyonlu çekim, sabit protez vb) işlemler için hastaneye yönlendirir.

27- İşitme Engellilerin Acil Durumlarda Sağlık Hizmeti Almalarını Sağlayacak Bir Sistem Mevcut Mudur?

İşitme engelli vatandaşlarımızı acil durumlarda hayata bağlamak amacı ile Sağlık Bakanlığı tarafından Engelsiz Sağlık İletişim Merkezi (ESİM) oluşturulmuştur. Söz konusu uygulama ile engelli kişiler, telefonlarına ücretsiz olarak indirecekleri mobil uygulamalar aracılığıyla 112 Acil Servis'e anında ihbar yapabilmekte, görüntülü konuşma başlatabilmekte ya da anlık mesajlaşma yapabilmektedirler. ESİM uygulaması ile işitme engelliler 112 Acil Servisine ulaşarak konumlarını ve durumlarını belirtebilmekte, böylece işitme engelli bireyin bulunduğu olay yerine hızlı bir şekilde acil müdahale ekibi ve ambulans yönlendirilebilmektedir.

28- Engelliler Nasıl Kamu Personeli Olur?

657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 53'üncü maddesine istinaden yürürlüğe konulan "Engelli Kamu Personel Seçme Sınavı ve Engellilerin Devlet Memurluğuna Alınmaları Hakkında Yönetmelik" hükümlerine göre kamu kurum ve kuruluşları çalıştırdıkları memur sayısının %3'üne tekabül eden münhal kadroyu engelli istihdamına tahsis etmek ve tahsis ettikleri bu kadrolarda ise engelli istihdam etmek zorundadır. Kamu kurum ve kuruluşlarının ihtiyacı olan engelli memur alımı Devlet Personel Başkanlığı adına ÖSYM Başkanlığınca yapılan Engelli Kamu Personeli Seçme Sınavı (EKPS) ve kura usulü ile merkezi yerleştirme şeklinde yapılmaktadır.

29- Engelli Kamu Personel Seçme Sınavı (EKPS) nedir?

EKPS, ortaöğretim, ön lisans veya lisans düzeyinde eğitim veren kurumlardan mezun veya sınavın geçerlik süresi içerisinde mezun olabilecek durumda olan engelli adayların eğitim durumları ve engel gruplarının yarattığı dezavantajlar göz önünde bulundurularak Başkanlık tarafından yapılır veya yaptırılır. Adayların atanabilmesi için yerleştirme tercih işlemlerine son başvuru tarihi itibarıyla mezun olması gerekir. (2) EKPS sonuçları, kamu kurum ve kuruluşları tarafından Türkiye İş Kurumu aracılığıyla yapılan engelli işçi alımlarında da kullanılır.

30- Engelli Memur Alımında Kura Sistemi Nedir? Kimleri Kapsar?

Kura; ilköğretim, ortaokul, ilköğretim ve özel eğitim iş uygulama merkezi veya okulu mezunu veya bu okullardan yerleştirme işlemlerine son başvuru tarihi itibarıyla mezun olabilecek engellilerin 657 sayılı Kanunun 41 inci maddesi göz önünde bulundurularak kamu kurum ve kuruluşlarına tercihlerine göre yerleştirilmeleri amacıyla noter huzurunda yapılır. Kura çekimini, kura için başvuruda bulunan adaylar da izleyebilir.

Kura yöntemiyle yerleşmek isteyen adayların kayıtları iki yılda bir alınır.

Kura kaydı yaptıran adaylar dört yıl içerisinde gerçekleştirilen engelli memur alımlarına başvurabilir.

31- EKPS'de hangi kurumlara atama yapılmaktadır?

- Döner sermayeli kuruluşlar, kanunlarla kurulan fonlar ve kefalet sandıklarına,
- İl özel idareleri ve belediyeler, il özel idareleri ve belediyelerin kurdukları birlikler ile bunlara bağlı müessese, işletme ve döner sermayeli kuruluşlara,
- Devlet Memurları Kanunu'na göre, devlet memuru istihdam eden diğer kamu kuruluşlarına atama yapılmaktadır.

32- Kamu Kurum ve Kuruluşlarında Engelli İstihdamına İlişkin Takip ve Denetim Nasıl Yapılmaktadır?

4857 sayılı İş Kanunu'nun 30 uncu maddesi gereğince istihdamı zorunlu engelli kontenjanlarının takibi aylık olarak düzenli biçimde Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüklerince yapılmaktadır. Engelli kontenjan açığı bulunan işverenlerle iletişime geçilerek alınan engelli işgücü talepleri Kurumun internet sayfasında yayımlanmakta ve açık kalan kontenjanların kapatılmasına gayret gösterilmektedir.

33- Engelliler İçin Bir Kereye Mahsus Tayin Hakkı Nedir ve Nasıl Uygulanmaktadır?

Atama talebinde bulunacak memurun kendisinin %40 ve üzerinde engelli olması koşulu aranmamaktadır. Ancak; Engellilik durumundan kaynaklanan gerekçelere dayalı olarak yer değiştirme talebinde bulunacak memur için en az %40 oranında engelli olmak koşulu aranırken, engelli olmayan memurların eşi veya bakmakla yükümlü olduğu birinci derece kan hısımlarında, yetişkinlerde Tam Bağımlı Engelli Birey, 18 yaşının altındaki bireyler de ise;

- Çok İleri Düzeyde ÖGV (70-79),
- Belirgin Özel Gereksinimi Vardır (80-89),
- Özel Koşul Gereksinimi Vardır (90-99) ifadelerinden birini almış olmak koşulu aranmaktadır.

34- Memur Olan Engelliler Görevleri Gereği Var İse Vardiyalı Sisteme Tabii Midir?

Engelli memurlara isteği dışında gece nöbeti ve gece vardiyası görevi verilmeyecektir.

35- 4857 Sayılı İş Kanunu Kapsamındaki İş Yerlerinin Engelli Çalıştırma Zorunluğu Ne Kadardır?

İşverenler, elli veya daha fazla işçi çalıştırdıkları özel sektör işyerlerinde toplam işçi sayılarının %3'ü oranında, kamu işyerlerinde ise %4'ü oranında engelli ve %2'si oranında eski hükümlü işçiyi meslek, beden ve ruhsal durumlarına uygun işlerde çalıştırmakla yükümlüdürler. Aynı il sınırları içinde birden fazla işyeri bulunan işverenin bu kapsamda çalıştırmakla yükümlü olduğu işçi sayısı, toplam işçi sayısına göre hesaplanır.

36- Engelli İstihdam Etme Zorunluluğunu Yerine Getirmeyen İşverenlerden Toplanan Ceza Paraları Hangi Amaçlar İçin Kullanılmaktadır?

Engelli işçi çalıştırmadığı için işverenlerden tahsil edilen ceza paraları; engellilerin kendi işini kurmaları, engellinin iş bulmasını sağlayacak destek teknolojileri, engellinin işe yerleştirilmesi, işe ve işyerine uyumunun sağlanması ve bu gibi projelerde kullanılmaktadır.

37- Korumalı İş Yeri Nedir?

Korumalı işyerleri, işgücü piyasasında çalışma imkânı kısıtlı olan zihinsel veya ruhsal engelli bireylere istihdam ortamları oluşturulması amacıyla teknik ve mali yönden desteklenen işyerleridir.

38- Korumalı İş Yeri Kurmak İçin Sağlanan Kolaylıklar Nelerdir?

Korumalı işyerine yönelik, gelir ve kurumlar vergisi indirimi ve Çevre ve Temizlik Vergisi'nden muafiyeti bulunmaktadır. Korumalı işyerlerinde çalışacak zihinsel veya ruhsal engellilerin maaşlarının belli oranı (2019 yılı ikinci altı aylık dönemde ise her ay her bir engelli

için 763,69 TL'dir.) Bakanlığımızca karşılanır. Korumalı işyerlerinde çalışan zihinsel veya ruhsal engellilerin işsizlik sigortası, işveren payı primleri de Hazineden karşılanır.

39- Kendi İş Yerini Kurmak İsteyen Engellilere Devletin Sağladığı Kolaylıklar Nelerdir?

ESKR'de %40 ve üzeri orana sahip engelli sağlık kurulu raporu bulunan ve kendi işini kurmak isteyen engelli bireyler, kurmak istedikleri işle ilgili projelerini belli dönemlerde Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüklerine sunarak İŞKUR Genel Müdürlüğü bünyesinde oluşturulan Ceza Paraları Fonundan maddi destek alabilmektedir.

40- KOSGEB Yeni Girişimci Desteği Nedir?

Bu programın amacı, ekonomik kalkınma ve istihdam sorunlarının çözümünün temel faktörü olan girişimciliğin desteklenmesi, yaygınlaştırılması ve başarılı işletmelerin kurulmasını sağlamaktır. KOSGEB tarafından girişimcilik eğitimleri düzenlenmekte ve eğitimi başarı ile tamamlayanlara kredi sağlanmaktadır.

41- Devlet memurları nasıl emekli olurlar?

İster doğuştan engelli olup SSK'lı, Bağ-Kur'lu ya da memur olarak çalışmaya başlasın, ister işe girdikten sonra engelli olsun; %40 ve üzeri çalışma gücü kayıp oranına sahip tüm engelli çalışanlar erken emeklilik hakkına sahiptir.

Engellilerin emeklilik işlemleri diğer çalışanlarda olduğu gibi SGK tarafından yapılmaktadır. Engelliler erken emeklilik ya da malulen emeklilik işlemlerini SGK'ya müracaat ederek başlatabilirler.

42- Sigortalı çalışanlar kaç yılda emekli olur?

Engellilerden bir işverene bağlı olarak çalışanlar, yani 4/a'lılar, engellilik oranı ve ilk kez sigortalı oldukları tarihe göre emeklilikte farklı koşullara tabidir. İlk kez 1 Ekim 2008 ve sonrasında sigortalı olan engelliler, SGK sevki ve sağlık raporları uyarınca çalışma gücündeki kayıp oranına göre emekli olurlar. Buna göre; sağlık kurulu raporuna göre çalışma gücü kaybı; %50 ila %59 arasında olan sigortalılar 16 yıllık sigortalılık süresi ve en az 3.700 gün, %40 ila %49 arasında olanlar ise 18 yıllık sigortalılık süresi ve en az 4.100 gün şartlarını yerine getirdiklerinde emekli olabilir.

43- Kendi hesabına çalışanların emekliliği nasıldır?

1 Ekim 2008 sonrası sigortalı olan kendi işini yapan, yani 4/b'li engelliler, yaş şartına tabi olmaksızın emekli olabilir. Sevkerlerini SGK'dan alarak engellilik durumlarını tespit ettirebilirler. Bağ-Kur yani 4/b kapsamında kendi işini yapan engelliler de engellilik oranları doğrultusunda daha kısa sürede ve yaş şartına tabi olmaksızın emekli olabilir. Anonim şirketlerin yönetim kurulu üyesi ortağı, limited şirketin ortağı bu kapsamdadır.

44- Malulen emeklilikten faydalanmanın şartları nelerdir?

Malulen emekli olabilmek için gerekli ilk ve en önemli şart, çalışma gücünde en az %60 kayıp olduğuna dair sağlık kurulu raporudur. Malullük aylığı alabilmek açısından ikinci şart, kişinin malullük için gerekli sağlık kurulu raporunu almak üzere SGK'ya başvurduğu tarihte en az 1800 gün ödenmiş priminin olmasıdır.

45- Engelli Çocuğu Olan Çalışan Anneler İçin Erken Emeklilik Düzenlemesi Var Mı?

Engelli çocuğu olan çalışan engelli anneler belli koşullara bağlı olarak erken emeklilik hakkında yararlanabilmektedir. Sosyal güvenlik reformu olarak bilinen 5510 sayılı kanunla, sosyal güvenlik sistemimize getirilen yeni bir düzenleme ile başka birinin sürekli bakımına muhtaç derecede malul çocuğu bulunanların, 01.10.2008 tarihinden sonra geçen prim ödeme gün sayılarının dörtte biri, prim ödeme gün sayıları toplamına eklenecek. Eklenen bu sreler emeklilik yaş hadlerinden de indirilecektir.

46- Malul Sayılma Hali Nedir?

5510 sayılı Kanunun 4'üncü maddesinin birinci fıkrasının (c) bendinde belirtilen sigortalılar için; çalışma gücünün en az %60'ını kaybeden veya vazifelerini yapamayacak şekilde meslekte kazanma gücünü kaybettiği Sosyal Güvenlik Kurumu Sağlık Kurulunca tespit edilen sigortalılar, mall sayılırlar.

47- Maluliyete Esas Teşkil Edecek Sağlık Kurulu Raporları Nasıl ve Nerede Düzenlenir?

Maluliyete Esas Teşkil Edecek Rapor Nasıl ve Nerede Hazırlanır: Sosyal Güvenlik İl/Merkez Müdürlüğü tarafından size verilen sevk yazısında belirtilen, Devlet niversite hastaneleri, Sağlık Bakanlığı Eğitim ve Araştırma Hastaneleri ile Askeri Hastaneler sağlık raporu düzenleyebilir.

48- Engellilik İndirimi Nedir?

Çalışma gücü kaybı oranı asgari %40 ve üzerinde olanların ücret ve/veya kazançlarına, girecekleri derecelere göre belirlenen miktarda indirimin uygulanmasıdır.

49-Kimler Engellilik İndiriminden Yararlanacaktır?

Gelir Vergisi Kanununa göre engellilik indirimi uygulamasından; Engelli cretli,

- Bakmakla yükümlü olduğu engelli kişi bulunan cretli,
- Engelli serbest meslek erbabı,
- Bakmakla yükümlü olduğu engelli kişi bulunan serbest meslek erbabı,
- Basit usulde vergilendirilen engelliler, yararlanacaktır.

50-Engellilik İndirimi Tutarları Ne Kadardır?

2022 yılı engellilik indirimi:

Birinci derece engelliler için 2.000 TL. İkinci derece engelliler için 1.170 TL. cnc derece engelliler için 500 TL'dir.

51- Engellilik İndiriminden Yararlanmak İçin Ne Yapılmalıdır?

Engelli hizmet erbabı ile bakmakla yükümlü olduğu engelli kişi bulunan hizmet erbabı ve engelli serbest meslek erbabı ile bakmakla yükümlü olduğu engelli kişi bulunan serbest meslek erbabı; engelliliğe bağlı gelir vergisi indiriminden yararlanabilir.

Gelir vergisi indiriminden yararlanmak isteyen engelli hizmet erbabı, nüfus kâğının rneği ve çalıştığı işyerinden alacağı hizmet erbabı olduğunu gösterir belge ile birlikte, illerde Defterdarlık Genel Müdürlüğüne, bağımsız Vergi Dairesi bulunan ilçelerde Vergi Dairesi Müdürlüğüne, bağımsız Vergi Dairesi bulunan ilçelerde Vergi Dairesi Müdürlüğüne, diğer ilçelerde Mal Müdürlüğüne bir dilekçe ile başvuracaktır.

52- Engelliye Ait Konutta Vergi Muafiyeti Var Mı?

Konut vergisi muafiyeti 200 metrekareden küçük tek konutu olan engelliler emlak vergisinden muaftır.

53- Özel Tüketim Vergisi (ÖTV) Muafiyeti Nedir?

Engellilik oranı %90 veya üzerinde olan yetişkin engelliler ile Çocuklar İçin Özel Gereksinim Raporu'nda (ÇÖZGER) "Özel Koşul Gereksinimi Vardır (ÖKGV)" ibaresi bulunan 18 yaş altı engelliler ÖTV istisnasından yararlanabilirler.

Bununla birlikte engellilik oranı %90'ın altında olan engellilerden engelli sağlık kurulu raporunda "Sadece hareket ettirici aksamda özel tertibatlı taşıt kullanması gerekir." değerlendirmesi bulunanlardan, ilk iktisabı yapılacak taşıtın hareket ettirici aksamında (debriyaj pedalı, fren pedalı, gaz pedalı ve/veya vites kolunda) tadilat yaptırılmasını gerektirecek nitelikte olan engelliler ÖTV istisnasından yararlanabilirler.

54- ÖTV Muafiyeti Hangi Araçlarda Geçerlidir?

- 87.03 tarife pozisyonunda yer alan, 1600 cm³ veya altında motor silindir hacmine sahip binek otomobil, panelvan, pick-up, arazi taşıtı, ATV, jeep, steysin vagon, vb. taşıtların,
- 87.04 tarife pozisyonunda yer alan, eşya taşımaya mahsus, 2800 cm³ veya altında motor silindir hacmine sahip van, panelvan, kamyonet, pick-up, vb. taşıtların,
- 87.11 tarife pozisyonunda yer alan, motor silindir hacmine bakılmaksızın, motosikletlerin

55- Malûl ve Engelliler Tarafından Gümrük Vergisinden Muaf İthal Edilecek Eşya Var Mıdır?

Gümrük Vergisi Kanunu (Madde 167/12)'de malul ve engellilerin kullanımına mahsus eşyanın gümrük vergilerinden muaf olduğu belirtilmiştir.

56- Engelliler için erişilebilirlik nedir?

Erişilebilirlik; binaların, açık alanların, ulaşım ve bilgilendirme hizmetleri ile bilgi ve iletişim teknolojisinin, engelliler tarafından güvenli ve bağımsız olarak ulaşılabilir ve kullanılabilir olmasıdır.

57-Erişilebilirliğin kapsamı nedir? Nereler erişilebilir olmalıdır?

Kentsel yaşamın engellilerin erişilebilirliğine uygun olarak düzenlemesi yasal olarak zorunludur. 5378 sayılı Engelliler Hakkında Kanun hükümlerine göre yapı çevrede engellilerin erişilebilirliğinin sağlanması için planlama, tasarım, inşaat, imalat, ruhsatlandırma ve denetleme süreçlerinde erişilebilirlik standartlarına uygunluk sağlanmalıdır.

Bu Kanun kapsamında;

Kamu kurum ve kuruluşlarına ait mevcut resmî yapıların,

Mevcut tüm yol, kaldırım, yaya geçidi, açık ve yeşil alanlar, spor alanları ve benzeri sosyal ve kültürel alt yapı alanları ile gerçek ve tüzel kişiler tarafından yapılmış ve umuma açık hizmet veren her türlü yapıların,

Özel ve kamu toplu taşıma sistemleri ile sürücü koltuğu hariç dokuz veya daha fazla koltuğu bulunan özel ve kamu toplu taşıma araçlarının, Bilgilendirme hizmetleri ile bilgi ve iletişim teknolojisinin, engelli bireylerin erişebilirliğine uygun olması zorunludur.

58- Erişilebilirliğin izleme ve denetlemesi nasıl yapılır?

81 ilde valilikler bünyesinde Erişilebilirlik İzleme ve Denetleme komisyonları kurulmuştur. Bu komisyonlar Erişilebilirlik İzleme ve Denetleme formlarını kullanarak kanun ile belirlenen kamu kullanımına açık bina, açık alan ve toplu taşıma araçlarının inceleme ve denetimlerini gerçekleştirmektedir.

Erişilebilirlikle ilgili yükümlülüklerini yerine getirmediği tespit edilen gerçek ve özel hukuk tüzel kişilerine idari para cezası kesilebilir. Erişilebilirlik mevzuatına uygunluğu komisyonca belirlenenlere ise valilik tarafından Erişilebilirlik Belgesi verilir.

59- Uygun olmayan erişilebilirlik uygulamaları şikâyet edilebilir mi?

Komisyonlara kamu kullanımına açık hizmet veren her türlü yapılar ve açık alanlar ile toplu taşıma araçlarının denetimi için Aile ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğü aracılığıyla şikâyet başvurusunda bulunulabilir.

60- Oturulan konutta engelli bireye uygun düzenleme yapılabilir mi?

Kat Mülkiyeti Kanununa tabi olan apartman, site vb. konutlarda yaşayan kişiler engeline uygun tadilat yaptırmaya olanağına sahiptir. Engellilerin yaşamı için zorunluluk göstermesi halinde, proje tadili kat maliklerinin en geç üç ay içerisinde yapacağı toplantıda görüşülerek sayı ve arsa çoğunluğu ile karara bağlanır.

Toplantının bu süre içinde yapılmaması veya tadilat talebinin çoğunlukla kabul edilmemesi durumunda;

Kat maliki, tadilat yapılacak olan binanın ruhsat işlemlerinin yapıldığı kuruluşa başvuru yaparak bir komisyon oluşturulmasını talep edebilir. İlgili kat malikinin talebi üzerine bina güvenliğinin tehlikeye sokulmadığını bildirir komisyon raporuna istinaden ilgili mercilerden alınacak tasdikli proje değişikliği veya krokiye göre inşaat, onarım ve tesis yapılır.

Bu durumda proje tadilatına ilişkin inşaat ve imalat giderleri başvuru sahibine aittir. İlgili merciler, tasdikli proje değişikliği veya kroki taleplerini en geç altı ay içinde sonuçlandırır.

61- Yeni yapılacak konutların erişilebilir olması gerekiyor mu?

İmar mevzuatı ve Engelliler Hakkında Kanun gereği yeni yapılan konutların projesi hazırlanırken ve inşaat aşaması ile her türlü denetim ve onay aşamasında ilgili mevzuatta yer alan erişilebilirlik hükümlerine uygun olması gerekmektedir.

62- Şehirlerarası turizm ve servis taşımacılığı hizmetlerinin erişilebilirliği

Karayolu ile turizm taşımacılığı yapan veya şehirlerarası toplu taşıma hizmeti veren gerçek ve tüzel kişiler, engelli bireyin erişilebilir toplu taşıma hizmeti sağlanmasına ilişkin talebini azami yetmiş iki saat içinde karşılamakla ve servis taşımacılığı yapan gerçek ve tüzel kişiler, engelli personel veya öğrenciye talep hâlinde erişilebilir taşıma hizmetini sağlamakla yükümlüdür.

63- Engellilerin elektronik haberleşme sektöründe yararlanabileceği avantajlar nelerdir?

“Sosyal Açıdan Desteklenmesi Gereken Kesimlere Yönelik Tedbirlere İlişkin Usul ve Esaslar” Bilgi ve İletişim Kurumu tarafından alınan kurul kararı ile onaylanmıştır. Usul ve esaslara göre elektronik haberleşme sektöründe hizmet sunan iki yüz bin (200.000)’in üzerinde abonesi bulunan işletmeci, engellilere, harp ve vazife şehitlerinin dul ve yetimlerine ve gazilere, ilgili durumlarını gösterir belge ile başvurmaları ve engelli/gazi/şehit yakını olma bilgisinin bu hizmetin sunumu kapsamında işlenmesine dair açık rızalarının alınması halinde, katma değerli hizmetler hariç olmak üzere; Tüm bireysel faturalı tarife, abonelik paketi ve kampanya seçenekleri için, adlarına kayıtlı, asgari bir (1) adet abonelik için, KDV matrahı esas alınarak diğer abonelere uygulanan fiyatlar üzerinden asgari %25 (yüzde yirmi beş) oranında ek indirim uygular.

Tüm bireysel ön ödemeli tarife, abonelik paketi ve kampanya seçenekleri için, adlarına kayıtlı, asgari bir (1) adet abonelik için, diğer abonelere uygulanan ses, mesaj, veri gibi faydalar esas alınarak asgari %25 (yüzde yirmi beş) oranında ek fayda sağlar.

Bunlarla birlikte işletmeci çevrimiçi işlem merkezi üzerinden yapılabilecek işlem çeşitliliğinin teknik imkânlar dâhilinde geniş tutulması ve bu kanaldan gerçekleştirilebilen işlemlerin erişilebilirliğinin sağlanması hususunda engellilerin ihtiyaçlarının dikkate alınmasını teminen gerekli tedbirleri almakla yükümlüdür.

64- İşitme engelli bireyler e-devlet hizmetlerinden yararlanabilir mi?

E-Devlet’te Engel Yok projesi kapsamında gerçekleştirilen Engelsiz Çağrı Merkezi projesi ile işaret dili bilen e-Devlet Çağrı Merkezi çalışanları ile görüntülü olarak görüşme imkânına kavuşan engelli vatandaşlarımız e-Devlet Kapısı ile ilgili tüm soru ve sorunlarına buradan destek alabilmektedir.

65- Ulusal Erişilebilirlik İzleme Sistemi Nedir?

Ulusal erişilebilirlik izleme sistemi: Kamu kurum ve kuruluşlarına ait mevcut resmî yapılar, mevcut tüm yol, kaldırım, yaya geçidi, açık ve yeşil alanlar, spor alanları ve benzeri sosyal ve kültürel alt yapı alanları ile gerçek ve tüzel kişiler tarafından yapılmış ve umuma açık hizmet veren her türlü yapılarda ve toplu taşıma araçlarında erişilebilirlik standartlarının uygulanmasının takip edilmesini, Umuma açık hizmet veren yapı: Kamu hizmeti için kullanılan resmi binalar ile ibadet yerleri, özel eğitim, özel sağlık tesisleri, sinema, tiyatro, opera, müze, kütüphane, konferans salonu gibi kültürel binalar ile gazino, düğün salonu gibi eğlence yapıları, otel, özel yurt, iş hani, büro, pasaj, çarşı, alışveriş merkezi gibi ticari yapılar, spor tesisleri, yüzme havuzu, genel otopark ve buna benzer umuma ait binaları ifade eder.

66- Engelli Kimlik Kartı İle Sağlanan Hak ve Hizmetler Nelerdir?

» Engelli kimlik kartına sahip olan her engelli birey, kullandığı toplu taşıma araçlarında ücretsiz seyahat hakkından yararlanır. Tüm resmi ve özel halk otobüsleri, deniz ulaşım araçları ve TCDD bünyesindeki trenlerden engelli bireyler ücretsiz faydalanmaktadır. Engelli bireyin ücretsiz seyahat hakkından yararlandırılmama yahut hakkının kullanımının zorlaştırılması durumlarında olayın geçtiği yerin Mülki İdare Amirliği’ne olay tarihi, zamanı, araç plakası ve olay yeri ile ilgili ayrıntıları içerecek şekilde şikayette bulunulması gerekmektedir.

» Tüm iç ve dış hatlar uçuşlarında %20 indirim sağlamaktadır.

» Konut vergisi muafiyeti 200 metrekareden küçük tek konutu olan engelliler emlak vergisinden muaftır.

» Engellilerin eğitimleri, meslekleri, günlük yaşamları için özel olarak üretilmiş her türlü araç-gereç ve özel bilgisayar programlarının temini KDV’den müstesnadır.

» Müze ve Ören Yerlerine giriş ücretsizdir.

- » Milli parklar, tabiatı koruma alanları ve tabiat parklarına giriş ücretsizdir.
- » Devlet tiyatrolarından ücretsiz yararlanmaktadırlar.
- » TOKİ, hazırladığı projeler kapsamında planlanan konut sayısının %5'i kadarını engelli vatandaşlarımıza ayırmaktadır. Kimlik fotokopisi ve engelli sağlık kurulu raporu ile başvuru yapılmakta, hak sahipleri kura ile belirlenmektedir.
- » GSM operatörleri, engelli kişilere özel tarifeler uygulamaktadır.

67- Türk Hava Yolları Tarafından Engellilere İndirim Nasıl Uygulanmaktadır?

Sadece bir kereliğine **engelli** belgeleriyle birlikte Miles&Smiles üyesi olan **engelli** yolcularımız artık belge göstermeden iç hatlarda %20 indirimden ve **Türkiye** çıkışlı dış hat biletlerinde %25 indirimden faydalanıyor.

68- Engelli Vatandaşlar Mevcut Kart Değişimini Nasıl Yapacak?

Değişikliklerin yer aldığı yeni Nüfus Cüzdanınızla birlikte ikamet ettiğiniz yerin İl Sosyal Hizmetler Müdürlüğüne müracaat ederek yeni bilgilerinizin yer aldığı Özürlüler İçin Kimlik **Kartını** alabilirsiniz.

69- Engelliler Refakatçi Bulundurma Hakkından Nasıl Yararlanacak?

Engelli yolcuların, ücretsiz ya da indirimli seyahat hakkından refakatçileri ile birlikte yararlanabilmeleri için, Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı'nca verilen ve üzerinde "ULAŞIMDA REFAKATÇİ HAKKI VARDIR" ibaresinin yer aldığı kimlik kartını ibraz etmeleri gerekmektedir.

70- Müze Ve Ören Yeri Girişlerinde Engellilere İndirim Nasıl Uygulanmaktadır?

Engelli vatandaşlar (Refakatçileri hariç) tarafından talep edilmesi halinde de 1(bir) yıl süreli Müzekart ücretsiz olarak düzenlenir.

71- Milli Parklar, Tabiatı Koruma Alanları ve Tabiat Parklarına Girişinde Engellilere İndirim Nasıl Uygulanmaktadır?

Milli Parklar, Tabiat Parkları, Tabiat Koruma Alanları ve Tabiat Anıtları Girişinde Uygulanan Ücret Nasıldır? **Harp malülü, gaziler ve engelliler kimliklerini ibraz etmek suretiyle ücretsiz faydalanmaktadır.** Özelleştirilen işletmelerde sözleşmeye göre uygulama yapılmaktadır.

72- Engelli Sürücüler İçin Ayrılan Park Yerlerinin Engelsiz Sürücüler Tarafından Kullanımını Engellemek İçin Ne tür Tedbirler Alınmıştır?

Umumi bina ve bölge otoparkları ile genel otoparkların giriş-çıkış ve asansörlerine en yakın yerlerinde birden az olmamak şartıyla, **her 20 park yerinden birinin engelli işareti konularak engelliler için ayrılması zorunludur.**

73- Görme Engelli Vatandaşların Noter İşlemlerinde Getirilen Yenilikler Nelerdir?

İlgilinin işitme, konuşma veya görme engelli olması:

Madde 73- (Değişik: 1/7/2005-5378/23 md.)

Noter, ilgilinin işitme, konuşma veya görme engelli olduğunu anlarsa, işlemler engellinin isteğine bağlı olmak üzere iki tanık huzurunda yapılır. İlgilinin işitme veya konuşma engelli olması ve yazı ile anlaşma imkânının da bulunmaması hâlinde, iki tanık ve yeminli tercüman bulundurulur. İmza yerine işaret, mühür veya parmak izi kullanılması:

Madde 75 – İlgililerle tanık, tercüman ve bilirkişi imza atamadıkları ve imza yerine geçen bir el işareti kullanmadıkları takdirde, varsa mühür, yoksa sol elinin başparmağı, bu da yoksa diğer parmaklarından biri bastırılır ve hangi parmağın bastırıldığı yazılır.

(Değişik ikinci fıkra: 1/7/2005-5378/24 md.) Bir noterlik işleminde imza atılmış veya imza yerine geçen el işareti yapılmış olmasına rağmen, ilgilisi ister veya adına işlem yapılan ve imza atabilen görme özürsüzler hariç olmak üzere noter, işlemin niteliği, imzayı atan veya el işaretini yapan şahsın durumu ve kimliği bakımından gerekli görürse, yukarıdaki fıkradaki usul dairesinde ilgili, tanık, tercüman veya bilirkişinin parmağı da bastırılır. Mühür kullanılması hâlinde parmağın da bastırılması zorunludur.

Tanık, tercüman ve bilirkişinin andı noter tarafından Hukuk Yargılama Usulü Kanunu uyarınca yaptırılır

74- H Sınıfı Ehliyet (Engellilere verilen sürücü belgesi) Nedir, Nasıl Alınır?

H sınıfı sürücü belgesi almak için en az 17 yaşını bitirmiş, 18 yaşından gün almış olmanız gerekmektedir. H sınıfı diğer sürücü belgeleri gibi alması kolay bir sınıf değildir, zira bu sınıf engelli sınıfı sürücü belgesi konumundadır. Yüzde kırkın üzerinde engeli olanlar araç kullanamazlar, kullanmaları için ehliyet verilmez. Ehliyet almak isteyen kişinin engelinin yüzde kırk veya daha altında olması gerekmektedir. Başvuru esnasında uzman hekimden alınmış bir sağlık raporunun kuruma sunulması gerekir. Aksi takdirde başvuru yapılamaz. H sınıfı ehliyeti sadece otomobil ve motosiklet için alınabilmektedir. Bunların dışında, otobüs, kamyon, tır gibi özel yetenekler isteyen araçları engellilerin alması mümkün değildir. Şayet ehliyeti olan biri daha sonra engelli olduysa ve sağlık durumu uygunsa H sınıfı sürücü olur sağlık raporu ile sürücü kursuna başvurabilir, sadece direksiyon eğitimi alarak ve sadece direksiyon sınavına girerek H sınıfı ehliyet alabilir.

H sınıfı sürücü belgesi alacak adaylar için direksiyon sınavları da **MEB tarafından veya sürücü kursu tarafından özel tahsis edilmiş engelli sınıfı bir araç ile yapılması gerekiyor**. Daha farklı durumlar var ise, uzman ekip tarafından yazılı sınav ve direksiyon sınavına tabii tutuluyor.

75- Tek Gözü Olanlar (Monoküler) Sürücü Belgesi Alabilir mi?

Tek gözü (monoküler) olan ya da tek gözünü görenler de belirli koşulları taşımaları halinde sürücü belgesi sahibi olabilecek. Bu kişilerde, görme gücünün 10'da 10 olması, yatay görüş alanının 120 dereceden daha az olmaması şartları aranacak.

Hayatının herhangi bir döneminde tek gözlü durumuna gelenler, olayın üzerinden en az 1 yıllık adaptasyon süreci geçtikten sonra ve 120 dereceden daha az olmamak koşuluyla görüş alanına sahip olduğu saptanırsa sürücü belgesi alabilecek.

Monoküler kişiler (A1), (A2), (B) ve (F) sınıfı sürücü belgesi alabilecek, ticari araç kullanamayacak. Kendileri açısından konulan kurallara uyup uymadıklarının denetlenebilmesi için sürücü belgelerine monoküler ibaresi yazılacak.

76- Engellilerin Pasaport İşlemlerinde Ne Tür Kolaylıklar Sağlanmaktadır?

Engellilerin pasaport başvurusu, alınacak pasaportun türüne göre belirlenmektedir. Bu kapsamda yeşil, gri, bordo ve siyah pasaportlar, il nüfus ve vatandaşlık müdürlüğüne yapılacak başvuru ile

alınabilir. Kırmızı pasaport ise, hangi ülkede pasaportunuzu kaybetti iseniz, o ülkenin Türkiye temsilciliğinden pasaport başvurusu yapmanız gerekmektedir.

Bu konularda engelliler ile tanısı olmayan kişiler arasında herhangi bir fark olmamaktadır. Sadece pasaport için engelli kişilerin sağlık kurulu raporu ile başvuru yapmaları gerekir.

77- Engelli Bireylerin Oy Kullanmaları Sırasında Yapılan Düzenlemeler Nelerdir?

Engellilerin insan onur ve haysiyetinin dokunulmazlığı temelinde, kendi seçimlerini yapma özgürlüğünü ve bağımsızlığını kapsayacak şekilde bireysel özerkliğine saygı gösterilmesi esastır. 572 sayılı KHK'nın aşağıdaki maddeleri bu konu hakkındaki düzenlemeleri içerir: Madde 25-24/2/1972 tarihli ve 1543 sayılı Genel Nüfus Yazımı Kanununa aşağıdaki ek madde eklenmiştir. "Ek Madde 1- Yazım kurulları, engellilerin, engellilik durumlarını belirtmek suretiyle yazımını sağlayacak tedbirleri alırlar. Herkes, kendisinin veya aile fertlerinin engelliliği ile ilgili bilgileri gerçek şekilde yazdırmaya, gerekirse sağlık kurulu raporunu göstermeye mecburdur.

78- Engelli Bireylerin Spor Yapmalarını Kolaylaştırıcı Tedbirler Var Mıdır?

Engelli bireylerin spor yapabilmelerini sağlamak ve yaygınlaştırmak üzere; spor tesislerinin engellilerin kullanımına da uygun olmasını sağlamak, spor eğitim programları ve destekleyici teknolojiler geliştirmek, gerekli malzemeyi sağlamak, konu ile ilgili bilgilendirme ve bilinçlendirme çalışmaları ile yayınlar yapmak, spor adamları yetiştirmek, engelli bireylerin spor yapabilmesi konusunda ilgili diğer kuruluşlarla işbirliği yapmaktadır.

79- Oturulan Konutta Engele Uygun Düzenleme Yapılır Mı?

Kat Mülkiyeti Kanunu'na tabi olan apartman, site vb. konutlarda yaşayan kişiler engeline uygun tadilat yaptırmaya olanağına sahiptir. Engellilerin yaşamı için zorunluluk göstermesi halinde, proje tadili kat maliklerinin en geç üç ay içerisinde yapacağı toplantıda görüşülerek sayı ve arsa çoğunluğu ile karara bağlanır. Toplantının bu süre içinde yapılmaması veya tadilat talebinin çoğunlukla kabul edilmemesi durumunda; Kat maliki, tadilat yapılacak olan binanın ruhsat işlemlerinin yapıldığı kuruluşa başvuru yaparak bir komisyon oluşturulmasını talep edebilir. İlgili kat malikinin talebi üzerine bina güvenliğinin tehlikeye sokulmadığını bildirir komisyon raporuna istinaden ilgili mercilerden alınacak tasdikli proje değişikliği veya krokiye göre inşaat, onarım ve tesis yapılır. Bu durumda proje tadilatına ilişkin inşaat ve imalat giderleri başvuru sahibine aittir. İlgili merciler, tasdikli proje değişikliği veya kroki taleplerini en geç altı ay içinde sonuçlandırır.

80- Engelli Bireylere Yönelik Ayrımcılıkla Mücadeleye İlişkin Yasal Düzenlemeler Nelerdir?

Ayrımcılığa uğradığını düşünen engelli birey, kolluk kuvvetleri ve cumhuriyet savcılıkları aracılığıyla TCK'nın 122. Maddesi kapsamında ayrımcılık fiilini gerçekleştiren/gerçekleştirenlere karşı suç duyurusunda bulunabilir. Bunun yanı sıra eğitim ve öğretim, yargı, kolluk, sağlık, ulaşım, iletişim, sosyal güvenlik, sosyal hizmetler, sosyal yardım, spor, konaklama, kültür, turizm ve benzeri hizmetleri sunan kamu kurum ve kuruluşları, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları, gerçek kişiler ve özel hukuk tüzel kişilerinin, yürüttükleri faaliyetler bakımından bu hizmetlerden yararlanmakta olan veya yararlanmak üzere başvurmuş olan her gerçek veya tüzel kişi, ayrımcılık sebebiyle zarar gördüğü iddiası ile Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumuna (TİHEK) ücretsiz olarak başvurabilir. Kamu kurum ve kuruluşları tarafından yapılan ayrımcılık iddiası ile dostane çözüm yöntemi olarak Kamu Denetçiliği Kurumu'na (KDK) ücretsiz başvuruda bulunulabilir.